

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GOZDARSTVO IN
OBNOVLJIVE GOZDNE VIRE

Andreja MAROLT

**DELO V GOZDU NA PODROČJU LESNO-
PREDELOVALNEGA CENTRA ŠENTRUPERT**

DIPLOMSKO DELO

Univerzitetni študij

Ljubljana, 2013

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GOZDARSTVO IN OBNOVLJIVE GOZDNE VIRE

Andreja MAROLT

**DELO V GOZDU NA PODROČJU LESNO-PREDELOVALNEGA
CENTRA ŠENTRUPERT**

DIPLOMSKO DELO
Univerzitetni študij

**WORKING IN THE FOREST SURROUNDING THE PROSPECTIVE
TIMBER-PROCESSING CENTRE LPC ŠENTRUPERT**

GRADUATION THESIS
University studies

Ljubljana, 2013

Diplomsko delo je zaključek univerzitetnega študija gozdarstva na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Opravljeno je bilo na Katedri za gozdno tehniko in ekonomiko.

Komisija za študijska in študentska vprašanja Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire BF je dne 20. 8. 2013 sprejela temo in za mentorja diplomskega dela imenovala doc. dr. Jurija Marenčeta, za recenzenta pa dr. Igorja Potočnika.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik:

Član:

Član:

Datum zagovora:

Diplomsko delo je rezultat lastnega raziskovalnega dela. Podpisana se strinjam z objavo svoje naloge v polnem tekstu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddala v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Andreja Marolt

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	Dn
DK	GDK 307(497.4Šentrupert)(043.2)=163.6
KG	opremljenost/usposobljenost/sodelovanje/Šentrupert
KK	
AV	MAROLT, Andreja
SA	MARENČE, Jurij (mentor)
KZ	SI-1000 Ljubljana, Večna pot 83
ZA	Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire
LI	2013
IN	DELO V GOZDU NA PODROČJU LESNO-PREDELOVALNEGA CENTRA ŠENTRUPERT
TD	Diplomsko delo (univerzitetni študij)
OP	IX, 51 str., 2 pregl., 35 sl., 2 pril., 39 vir.
IJ	Sl
JJ	sl/en
AI	

Za doseg ciljev, ki so zapisani v Akcijskem načrt »Les je lep«, je potrebno proučiti stanje v gozdarstvu ter lesni industriji in izvesti vse potrebne ukrepe. V diplomski nalogi so proučevali usposobljenost in opremljenost za delo v gozdu ter pripravljenost za sodelovanje z lesno-predelovalnim centrom Šentrupert med zasebnimi lastniki gozdov in gozdarskimi podjetji. Anketo so izvedli na gravitacijskem območju LPC Šentrupert (krog z radijem 12 km in središčem v Šentrupertu). Usposobljenost zasebnih lastnikov gozdov je dokaj dobra, čeprav je še vedno 20 % vprašanih samoukov v sečnji in spravilu. Ugotovili so, da večja površina gozdne posesti in samostojno opravljanje dela ne vplivata tudi na boljšo usposobljenost. Rezultati ankete so pokazali zelo dobro opremljenost zasebnih lastnikov gozdov z motornimi žagami (93 %) in prilagojenimi kmetijskimi traktorji (95 %). Ugotovili so, da se z večanjem površine gozdne posesti in hkratnim rednim letnim donosom in prodajo lesa izboljšuje tudi opremljenost zasebnih lastnikov gozdov. Pripravljenost za sodelovanje z bodočim centrom je zelo visoka, saj znaša kar 77 %. Ugotovili so, da starost in članstvo v različnih oblikah povezovanja lastnikov gozdov ne vplivata na pripravljenost za sodelovanje z bodočim LPC Šentrupert.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN	Dn
DC	FDC 307(497.4Šentrupert)(043.2)=163.6
CX	equipment/training/cooperation/Šentrupert
CC	
AU	MAROLT, Andreja
AA	MARENČE, Jurij (supervisor)
PP	SI-1000 Ljubljana, Večna pot 83
PB	University of Ljubljana, Biotechnical faculty, Department of forestry and renewable forest resources
PY	2013
TI	WORKING IN THE FOREST SURROUNDING THE PROSPECTIVE TIMBER-PROCESSING CENTRE LPC ŠENTRUPERT
DT	Graduation Thesis (University studies)
NO	IX, 51 p., 2 tab., 35 fig., 2 ann., 39 ref.
LA	sl
AL	sl/en
AB	

To achieve the goals laid out in the Action plan »Les je lep«, it is necessary to examine the situation in forestry and timber industry, and carry out all the necessary actions. A survey has been carried out among private forest owners and timber companies in order to obtain data for this thesis. The objective of the survey was to determine how well they are trained in logging and harvesting of timber, whether they have the equipment necessary to work in the woods, and whether they are willing to cooperate with the prospective timber-processing centre LPC Šentrupert. The people responding to the survey work in the woods surrounding Šentrupert (a 12 km radius of a circle centered in Šentrupert). The private forest owners are well trained in logging, although 20% remain self-taught. It has been discovered that the greater size of the forest property, and whether the owner does the logging himself, do not determine the amount of training obtained. The survey results have shown that the private forest owners are rather well equipped with chainsaws (93%), and tractors adapted for working in the woods (95%). It has been discovered that the people who own larger forest properties and who obtain more annual income from selling their timber, generally acquire better equipment. The willingness to cooperate with the prospective timber-processing centre LPC Šentrupert is rather high (77%). It has also been discovered that the age of the forest owners, and their current membership in various forms of cooperation, do not affect their willingness to cooperate with the prospective timber-processing centre LPC Šentrupert.

KAZALO

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA.....	III
KEY WORDS DOCUMENTATION	IV
KAZALO.....	V
KAZALO PREGLEDNIC.....	VI
KAZALO SLIK.....	VII
KAZALO PRILOG	VIII
OKRAJŠAVE IN SIMBOLI	IX
1 UVOD.....	1
1.1 NAMEN RAZISKAVE	2
1.2 HIPOTEZE	2
2 DOSEDANJE RAZISKAVE	4
3 OBJEKT RAZISKAVE.....	7
3.1 ZNAČILNOSTI ZAJETEGA OBMOČJA.....	7
3.2 LESNO-PREDELOVALNI CENTER ŠENTRUPERT.....	10
4 METODE DELA	16
4.1 PRIPRAVA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	16
4.2 IZBIRA VZORCA	16
4.3 IZVEDBA ANKETE.....	17
4.4 OBDELAVA PODATKOV	18
5 REZULTATI ANKETE	19
5.1 ANKETA 1: ZASEBNI LASTNIKI GOZDOV	19
5.1.1 Splošni podatki o anketirancu	19
5.1.1.1 Spol, starost in izobrazba.....	19
5.1.1.2 Površina gozdne posesti, razdrobljenost gozdne parcele in lastništvo	20
5.1.1.3 Socialno-ekonomski status gospodinjstva in pomembnost gospodarskih ciljev pri gospodarjenju z gozdom.....	22
5.1.1.4 Sečnja, spravilo in prevoz.....	24
5.1.1.5 Prodaja lesa in članstvo v oblikah povezovanja lastnikov gozdov.....	27
5.1.2 Usposobljenost lastnikov gozdov za delo v gozdu.....	29
5.1.3 Opremljenost lastnikov gozdov za delo v gozdu.....	34
5.1.4 Pripravljenost lastnikov gozdov za sodelovanje z LPC Šentrupert.....	35
5.2 ANKETA 2: GOZDARSKA PODJETJA	37
5.2.1 Spol, starost, izobrazba.....	37
5.2.2 Starost podjetja, število zaposlenih, storitve, ki jih opravljajo in kam se prodaja hlodovina	38
5.2.3 Opremljenost	39
5.2.4 Poznavanje in pripravljenost za sodelovanja z LPC Šentrupert	39
6 RAZPRAVA.....	43
7 POVZETEK	45
VIRI.....	47
ZAHVALA.....	52
PRILOGE	53

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Izbira vzorca glede na velikostne razrede gozdne posesti	17
Preglednica 2: Izobrazba anketirancev	37

KAZALO SLIK

Slika 1: Območje raziskave (PLC Šentrupert, 2012: 1)	7
Slika 2: Mirnska dolina z okoliškimi griči (Visitdolenjska, 2013)	10
Slika 3: Bivša vojašnica na Puščavi (Foto: Marolt A., 25. 10. 2013)	11
Slika 4: Shematična predstavitev delovanja LPC Šentrupert (Kos, 2010: 7).....	13
Slika 5: Ena od različic urbanistične ureditve LPC Šentrupert (Kos, 2010: 8).....	13
Slika 6: Starostna struktura anketirancev	19
Slika 7: Izobrazba anketirancev.....	20
Slika 8: Razčlenjenost gozdne parcele	21
Slika 9: Lastniška struktura	21
Slika 10: Število solastnikov gozdne posesti.....	22
Slika 11: Socialno-ekonomski status gospodinjstev.....	23
Slika 12: Gospodarski cilji pri gospodarjenju z gozdom.....	24
Slika 13: Pogostnost sečnje v gozdu	25
Slika 14: Vzroki, zakaj anketiranci sami ne opravljajo sečnje	25
Slika 15: Vzroki, zakaj anketiranci sami ne spravljajo lesa	26
Slika 16: Vzroki, zakaj anketiranci sami ne vozijo lesa	27
Slika 17: Načini prodaje lesa	28
Slika 18: Članstvo anketirancev v različnih oblika povezovanja	28
Slika 19: Kombinacije članstev anketirancev.....	29
Slika 20: Kje so pridobili anketiranci znanje za sečnjo.....	30
Slika 21: Kombinacije pridobitev znanja za sečnjo.....	30
Slika 22: Kako so anketiranci pridobili znanje za spravilo	31
Slika 23: Kombinacije pridobitve znanja za spravilo.....	31
Slika 24: Opravljeni tečaji in kvalifikacije	32
Slika 25: Usposobljenost anketirancev.....	33
Slika 26: Delež anketirancev, ki opravljajo delo v tujem gozdu po vrsti del.....	34
Slika 27: Opremljenost anketirancev s traktorji	34
Slika 28: Poznavanje LPC Šentrupert	35
Slika 29: Razlogi za prodajo lesa v LPC Šentrupert	36
Slika 30: Struktura lesa, ki bi ga bili anketiranci pripravljeni prodati v center.....	37
Slika 31: Gozdarske storitve, ki jih opravljajo anketirana gozdarska podjetja v deležu.....	38
Slika 32: Prodaja hlodovine v različne države po deležih.....	39
Slika 33: Seznanjenost s projektom LPC Šentrupert.....	40
Slika 34: Obveščenost anketiranih gozdarskih podjetji v deležu	40
Slika 35: Načini sodelovanja anketiranih gozdarskih podjetji	41

KAZALO PRILOG

PRILOGA A: ANKETNI VPRAŠALNIK ZA ZASEBNE LASTNIKE GOZDOV	53
PRILOGA B: ANKETNI VPRAŠALNIK ZA GOZDARSKA PODJETJA	62

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI

LPC: Lesno-predelovalni center

1 UVOD

Slovenija je tretja najbolj gozdnata država v Evropi, saj gozd pokriva kar 60 % njene površine in nam tako predstavlja največjo in tudi strateško obnovljivo surovino v državi. Ampak stanje ni tako, saj tega potenciala ne izkoriščamo v tolikšni meri kot bi ga lahko. Letno v naših gozdovih priraste okoli 9 mio m³ lesa, od tega bi se lahko posekalo kar 75 % (Les je lep, 2013: 29). Možni posek pa še zdaleč ne dosegamo, saj se realizira le 71 % možnega poseka (Poročilo Zavoda za gozdove Slovenije za leto 2011, 2012: 5). Vzroki za tako stanje so v razdrobljeni zasebni gozdni parceli, velikemu številu zasebnih lastnikov gozdov, njihova nezainteresiranost za delo v gozdu, slaba usposobljenost in opremljenost zasebnih lastnikov gozdov, težke terenske razmere za spravilo lesa, slaba odprtost z vlakami, nizke odkupne cene lesa, ... Od vsega posekanega lesa v Sloveniji, se ga kar 29 % izvozi v tujino, predvsem v Avstrijo in Italijo, nepredelanega kot hlodovino (Les je lep, 2013: 31).

V slabem stanju je tudi lesnopredelovalna industrija, ki je bila pred 30 leti naša vodilna panoga v državi, panoga, ki je na svojem višku zaposlovala okoli 37.000 ljudi. Vzrok za tako pešanje, ki je pripeljal do današnjega stanja, je predvsem razpad jugoslovanskega trga ter nič ali malo vlaganj v razvoj nove tehnologije in raziskave, v zadnjem času pa še gospodarska kriza. Zmanjšuje se tudi konkurenčnost lesnopredelovalne industrije, kar še poslabšuje njen položaj na trgu. Količina rezanega lesa je majhna, predvsem zaradi upada gradbeništva in nezavidljivega stanja slovenske pohištvene industrije.

Kljub zelo dobremu potencialu za izrabo lesa v energetske namene je vse še precej v povojih. Počasi se uveljavljajo ogrevalni sistemi za gospodinjstva, nekaj je zgrajenih lokalnih mikro sistemov za daljinsko ogrevanje, srednjih ter velikih sistemov.

Vse zgoraj navedeno je pripeljalo do nastanka in sprejetja akcijskega načrta za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige do leta 2020 z naslovom »Les je lep«, ki les označuje kot strateško surovino in lesno-predelovalno industrijo kot strateško panogo, z osnovnim ciljem, da se doseže optimalno dodano vrednost v vsakem členu gozdno-lesne predelovalne industrije. Uvaja celo vrsto ciljev in tudi konkretnih ukrepov za doseg

osnovnega cilja v gozdarstvu, lesno-predelovalni industriji ter pri izrabi lesa za energetske namene. Eden od konkretnih ukrepov je tudi izgradnja več lesno-predelovalnih centrov po Sloveniji, med katere sodi tudi lesno-predelovalni center Šentrupert. Izgradnja in delovanje takega centra pa potrebuje poleg velikega finančnega vložka tudi zaledje lokalne surovine, zainteresirane okoliške zasebne lastnike gozdov za sodelovanje s takim centrom, usposobljene in opremljene zasebne lastnike gozdov za delo v gozdu, ki bodo lahko posekali, spravili in prepeljali potrebno količino lesa, zainteresirane zasebne vlagatelje in gozdarska podjetja. V diplomski nalogi bomo pod drobnogled vzeli prav slednje: interes, usposobljenost in opremljenost zasebnih lastnikov gozdov in gozdarskih podjetij na gravitacijskem območju lesno-predelovalnega centra Šentrupert.

1.1 NAMEN RAZISKAVE

Stanje gozdarstva in lesne industrije je pripeljalo do sprejetja Akcijskega načrta za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige. Ta načrtuje izgradnjo 20 lesno-predelovalnih centrov po Sloveniji. Eden takšnih naj bi bil tudi center v Šentrupertu. V nalogi želimo na primeru tega centra raziskati, kako so zasebni lastniki gozdov in izvajalci gozdnih del v okolici tega centra usposobljeni in opremljeni za delo v gozdu, predvsem pa kakšna je njihova pripravljenost za sodelovanje z njim.

Namen diplomske naloge je ugotoviti, kako so zasebni lastniki gozdov opremljeni z gozdarsko mehanizacijo in kakšna je njihova usposobljenost za delo v gozdu na gravitacijskem območju lesno-predelovalnega centra Šentrupert in ugotoviti ali so zasebni lastniki pripravljeni za sodelovanje s tem centrom ter kateri so glavni dejavniki, ki na to sodelovanje vplivajo. Enako raziskavo želimo opraviti tudi pri vseh potencialnih izvajalcih gozdarskih del obravnavanega območja.

1.2 HIPOTEZE

Na podlagi dosedanjih raziskav na področju usposobljenosti, opremljenosti in pripravljenosti sodelovanja in povezovanja zasebnih lastnikov, smo oblikovali naslednje delovne hipoteze:

- usposobljenost za delo v gozdu zasebnih lastnikov je pomanjkljiva, bolj usposobljeni so lastniki večjih gozdnih posesti, ki delajo sami v gozdu;
- bolje opremljeni z gozdarsko mehanizacijo so tisti lastniki, ki imajo večjo gozdno posest in jim les predstavlja redne letne donose lesa za prodajo;
- bolje pripravljeni za sodelovanje z lesno-predelovalnim centrom Šentrupert so mlajši lastniki gozdov in tisti, ki so že včlanjeni v kakršnokoli organizacijsko obliko na področju gozdarstva.

2 DOSEDANJE RAZISKAVE

V nadaljevanju navajamo objave, ki so za našo raziskavo pomembne, saj v nalogi obravnavamo stanje opremljenosti in usposobljenosti lastnikov za delo v njihovem gozdu, predvsem pa pripravljenost njihovega vključevanja v delo centra.

Prvi v Sloveniji, ki se je ukvarjal z zasebnimi lastniki gozdov je bil Winkler (1974), ki je v svoji raziskavi obravnaval tudi opremljenost in strokovno usposobljenost. Ugotovil je, da se opremljenost zasebnih gozdnih posestnikov z motornimi žagami povečuje, spravilo pa se še vedno v največji meri opravlja z živino. Prevoz lesa opravljajo le v manjši meri, saj večina nima ustrezne opreme. Poleg tega je Winkler (1987) ugotovil, da prihaja do pojava, ko se število gozdnih posestnikov, ki delajo v gozdu, zmanjšuje, vendar pa je njihovo vključevanje v gozdno delo intenzivnejše. Na drugi strani pa ugotovil, da so gozdni posestniki sorazmerno primerno opremljeno za delo v gozdu.

Z zasebnimi lastniki gozdov se je ukvarjal tudi Medved, ki je v magistrskem delu (1991) na podlagi ankete ugotavljal, kako aktivni so pri izvajanju del v gozdu ter kako opremljeni so pri tem. Največ dela opravijo lastniki gozdov pri sečnji in spravilu. Ugotavlja tudi, da so kmetje glede števila opreme zelo dobro opremljeni s strojno opremo (traktorji). Poleg opremljenosti se je ukvarjal še z usposobljenostjo gozdnih lastnikov, kjer je ugotovil, da je pripravljenost za izobraževanja premosorazmerna z navezanostjo na gozd in odvisnostjo od gozda. Najbolj so za izobraževanja pripravljeni tisti, ki največ delajo v gozdu in imajo že sedaj največ znanja, najmanjše pa je zanimanje na ostarelih kmetijah. Velika večina se je dela v gozdu naučila sama, kratke tečaje so v večini obiskovali čisti kmetje, a še to ne več kot petina vseh. Poleg tega je Medved (2000) ugotovil, da pogostnost sečnje narašča z velikostjo gozdne posesti. Z naraščanjem velikosti posesti upada delež tistih, ki niso dobro usposobljeni za posek. Medved (2003) je prišel tudi do zaključka, da pomen rednih in občasnih donosov lesa narašča z velikostjo posesti. Kmetu gozd predstavlja še vedno pomembno surovinsko in denarno rezervo, saj realizirajo etat z 92 %.

Šušteršič (1994) je ugotovil, da imajo lastniki gozdov največ znanja s področja izkoriščanja gozda, da so se skoraj vsi udeležili vsaj enega predavanja in tečaja iz sečnje in

spravila, vendar pa je njihovo znanje še vedno preslabo. Zanimivo je tudi, da je kar 74 % anketirancev mnenja, da bi potrebovalo več znanja za uspešno in varno delo v gozdu in tudi dejstvo, da se jih je kar 87 % pripravljenih udeležiti izobraževanj.

Horvat (1995) in Kovšca (1996) sta v svojih diplomskih nalogah ugotovila dokaj dobro opremljenost gozdnih posestnikov z delovnimi sredstvi.

Z opremljenostjo zasebnih lastnikov gozdov se je v svojem magistrskem delu ukvarjal tudi Marenče (1997) in ugotavljal opremljenost z motornimi žagami - večji lastniki imajo več žag, ki so tudi bolj izkoriščene. Podobno ugotavlja tudi dobro opremljenost lastnikov s traktorji - tako je predvsem zaradi potreb kmetijstva in ne toliko zaradi gozdarstva. To pomeni, da isti traktor uporabljajo za delo v kmetijstvu kot tudi za delo v gozdu.

Konečnik (1997), Torjan (1998) in Gerečnik (2000) so v svojih diplomskih delih ugotovili dobro opremljenost z motornimi žagami in traktorji, ki pa so slabo izkoriščeni. Odkrili so tudi zelo slabo usposobljenost za varno delo v gozdu, saj je večina lastnikov samoukov ali se je naučila sečnje in spravila od očetov ali sorodnikov. V nasprotju z njimi pa sta Ahačič (2010) in Verderber (2012) v svojih diplomskih nalogah ugotovila poleg dobre opremljenosti tudi dobro usposobljenost zasebnih lastnikov za delo v gozdu.

Omejc (2007) je s pomočjo ankete ugotovil, da je interes za opravljanje tečajev za varno delo v gozdu odvisen od socialno-ekonomskega stanja kmetije in ne od velikosti kmetije.

Kotnik (2003) je v svoji raziskavi proučeval znanje lastnikov gozdov v GGO Novo mesto za delo z gozdom in ugotovil, da obiskovanje izobraževalnih dejavnosti narašča z velikostjo gozdne posesti. Zanimanje za nova znanja raste z velikostjo gozdne posesti in na drugi strani pada s starostjo.

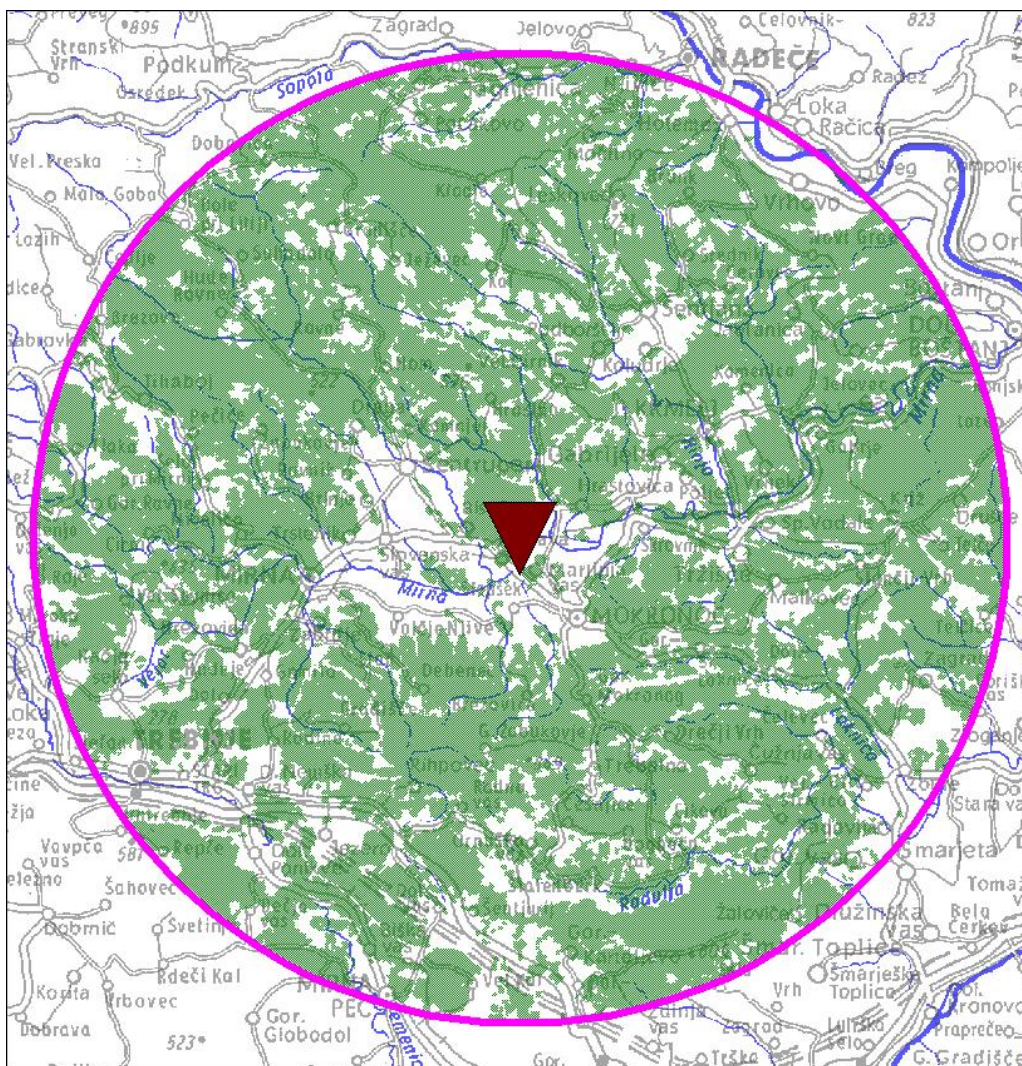
Ropret (2007) je s pomočjo ankete ugotovil, da velikost gozdne posesti vpliv na pripravljenost za delo v gozdu. Poleg tega pa je ugotovil tudi to, da velikost posesti ter stopnja izobrazbe vplivata na pripravljenost povezovanja in sodelovanja lastnikov gozdov.

S problematiko zasebnih lastnikov gozdov se danes ukvarja Malovrh-Pezdevšek. Pri zasebnih lastnikih je problem predvsem majhna in razdrobljena gozdna posest, ki vpliva tudi na slabšo produktivnost dela, taki lastniki so neusposobljeni in neizobraženi za delo v gozdu ter slabo opremljeni. Malovrh (2005) vidi možnost za izboljšanje stanja v združevanju lastnikov gozdov v društva ter ustanavljanje strojnih krožkov. Malovrh-Pezdevšek (2010) je v svoji doktorski disertaciji s pomočjo ankete ugotovila, da z naraščanjem velikosti posesti pada delež lastnikov gozdov, ki so nepripravljeni za povezovanje oziroma sodelovanje.

3 OBJEKT RAZISKAVE

3.1 ZNAČILNOSTI ZAJETEGA OBMOČJA

Naše območje raziskave obsega področje v 12 km radiju s središčem v Šentrupertu, tako kot prikazujemo na spodnji sliki.

Slika 1: Območje raziskave (LPC Šentrupert, 2012: 1)

Zakaj ravno tako območje? Projekt LPC Šentrupert predvideva prevoz lesa s traktorskimi gozdarskimi prikolicami, pri tem pa je potrebno upoštevati racionalnost in ekonomičnost takega načina prevoza lesa. Na podlagi teh omejitev se je izoblikovalo gravitacijsko

območje, ki zajema krog z radijem 12 km in središčem v Šentrupertu - območje se razteza od Dolenjskih Toplic, Mirne Peči, Trebnjega, Dol pri Litiji, ob Sopotu do Rateč in ob Savi skoraj do Boštanja ter nazaj do Dolenjskih Toplic.

To so predeli, ki pripadajo v večini GGO Brežice, z izjemo manjšega južnega dela, ki spada v GGO Novo mesto. Osrednji del območja se nahaja v GGE Mokronog, poleg nje pa zavzema še GGE Radeče, Šentjanž, Studenec, Trebnje I in Dole.

Območje je v večini gričevnato in hribovito, reliefno zelo razgibano, prepleteno z jarki in strmimi pobočji. Med hribovit svet spadajo Šentjanško in Boštanjско hribovje, ki sta del Posavskega hribovja, Jatna in druge, ki prevladujejo v severnem predelu območja. Preostali del pa je v večini gričevnat z izjemo nekaj dolin ob rekah. Večina jarkastih ter strmih predelov in predelov na osojnih legah je zaradi neprimernosti za obdelavo poraščenih z gozdom. Podnebje je na večini območja vlažno zmerno celinsko z značilnim mokrim zgodnjim in poznim snegom, ki povzroča snegolome v gozdu. Matična podlaga je zelo pestra in raznolika. Najdemo tako karbonatne kot tudi silikatne kamnine. Posledica pestre kamninske podlage je tudi v zelo raznolikih tleh, ki so se razvile na takih podlagah. Vse naštetu pa vplivalo na tip gozdov, ki so se tu razvili in na zahtevnost ter način dela v gozdu.

Celotna površina obravnavanega območja znaša 45.210 ha, od tega gozd pokriva 59 % (26.585 ha) površine. Območje spada med izrazito bukova rastišča, ki prevladujejo. Najpogostejša združba, ki jo najdemo na tem območju je preddinarski podgorski bukov gozd s tevjem (*Heouetio-Fagetum/Heouetio-Fagetum var.geogr. Ruscus hypoglossum*). Nahaja se predvsem v hribovitem svetu, strmih in jarkastih terenih, na apnencu in dolomitu. Glavna drevesna vrsta je bukev, kateri so primešane še druge vrste (graden, beli gaber). Posamično ali v skupinah je bila s sadnjo vnesena smreka, drugače pa gre za dokaj ohranjen gozd. Zeliščna plast je razvita, grmovna plast pa je skromna.

Pogosta je tudi združba zmerno kislih bukovih gozdov z gradnom in belkasto bekico (*Querco-Fagetum var. Luzula/Hedero-Fagetum var. Luzula albida*), ki porašča položna pobočja in kopaste grebene s širokimi neizrazitimi jarki. Pojavlja se predvsem na kislih

silikatih in mešani kamninski podlagi in na vseh nadmorskih višinah. V ohranjenih sestojih prevladuje bukev, ki sta ji primešana domači kostanj in graden. V veliki večini ti gozdovi ležijo v okolici naselji in so zato precej degradirani. Tu se nahajajo opuščeni in še uporabljeni steljniki. V preteklosti so izsekavali bukev in s sadnjo vnašali smreko. Grmovna plast je slabo razvita, zeliščnih vrst je malo.

Na rahlo nagnjenih pobočjih in ravninah se pojavlja nižinski gozd belega gabra in hrasta (*Vaccinio myrtilli- Carpinetum betuli/Quercus-Carpinetum var. Luzula*), katerega značilnost je izrazit dvoslojen sestoj. Vrhnji sloj tvorita dob in graden, v spodnjem sloju pa se nahaja beli gaber. Grmovni sloj je skromen.

Navedli smo le gozdove, ki so za našo raziskavo pomembni – to so predvsem gozdovi, ki pokrivajo glavnino izbranega območja in posledično dajejo glavnino lesa, ki predstavlja surovino za LPC Šentrupert.

Kot smo že omenili je gozdnatost tega območja 59 %. Gozd se nahaja po celotnem območju z izjemo Mirensko-mokronoške kotline, ki je izrazito kmetijsko območje. Gozdov v zasebni lasti je 89 %, v državni 10 % in 1 % v občinski lasti. Lesna zaloga teh gozdov znaša 7.725.393 m³, letno priraste okoli 230.000 m³, letni možni posek pa znaša okoli 146.000 m³. Med drevesnim vrstami prednjači bukev, ki predstavlja 47 % lesne zaloge, sledita ji hrast in kostanj z 20 %, smreka predstavlja 14 % lesne zaloge, 8 % ostali trdi listavci, 6 % ostali iglavci in 3 % plemeniti listavci. Skupni delež iglavcev v lesni zalogi znaša 20 %, skupni delež listavcev pa 80 %.

V okviru ideje o ustanovitvi gozdarske zadruge s strani Društva lastnikov gozdov Mirenske doline in Sopota-Laško so bili v preteklosti že narejeni izračuni, ki so glede na dejansko stanje in pogoje dela ugotovili, da lahko računajo samo na 52 % lesa, ki bi se ga po gozdnogospodarskem načrtu sicer lahko posekalo. Torej je to tista količina lesa, ki se ga dejansko poseka v gozda in na katero lahko center računa. Tako so prišli do dejanske dosegljive lesne mase iz gozda, ki znaša v zasebnih gozdovih 65.770 m³/leto in v državnih 19.349 m³/leto oziroma 52 % od celotnega možnega poseka.

Slika 2: Mirnska dolina z okoliškimi griči (Visitdolenjska, 2013)

3.2 LESNO-PREDELOVALNI CENTER ŠENTRUPERT

Na podlagi akcijskega načrta »Les je lep« je nastal projekt Lesno-predelovalni center Šentrupert, ki je prvi vzorčni primer te vrste - s čimer se pričinja realizacija akcijskega načrta. Ni naključje, da se bo prvi tak center gradil ravno v občini Šentrupert, saj je to občina, ki se ponaša že z kar nekaj projekti, ki dajejo lesu pomembno vlogo. Tako so v preteklih letih zgradili nizkoogljični nizkoenergetski lesen vrtec, ki ga ogrevajo na biomaso, osnovali in odprli so Deželo kozolcev, ki je prvi tak muzej na svetu.

Slika 3: Bivša vojašnica na Puščavi (Foto: Marolt A., 25. 10. 2013)

Ideja o takem centru izhaja iz vizije, da bi bila Mirenska dolina do leta 2020 energetska neodvisna. Cilji projekta LPC Šentrupert je izgradnja centra, v katerem bi se predelal les iz okolice v celoti, se pravi od hlodovine do končnega izdelka. Odpadek iz proizvodnje ter manj kakoviten les pa bi se uporabil za ogrevanje ter proizvodnjo električne energije. Osnoval bi se logistični center, ki bi skrbel za nemoteno dobavo lesnega goriva po zjamčeni kakovosti. Tako se bo lesu dodala dodana vrednost, ki bo pomenila večji izkupiček, odprla se bodo nova delovna mesta, ki bodo posledično omogočila razvoj okolice, povečala se bo samooskrba območja, lastniki gozdov bodo lahko viške lesa prodali v center.

LPC Šentrupert bo stal na območju nekdanje vojašnice na Puščavi, ki je v neposredni bližini Šentruperta. Tako so že decembra 2012 podpisali pogodbo za potrebo izgradnje centra, s katero se je 10 ha površine od skupno 21,5 ha, ki jih obsega vojašnica, preneslo iz državnega lastništva na občino Šentrupert. Glavni investitor tega projekta bo Energetika Šentrupert, pristopilo pa je še nekaj zasebnih investorjev.

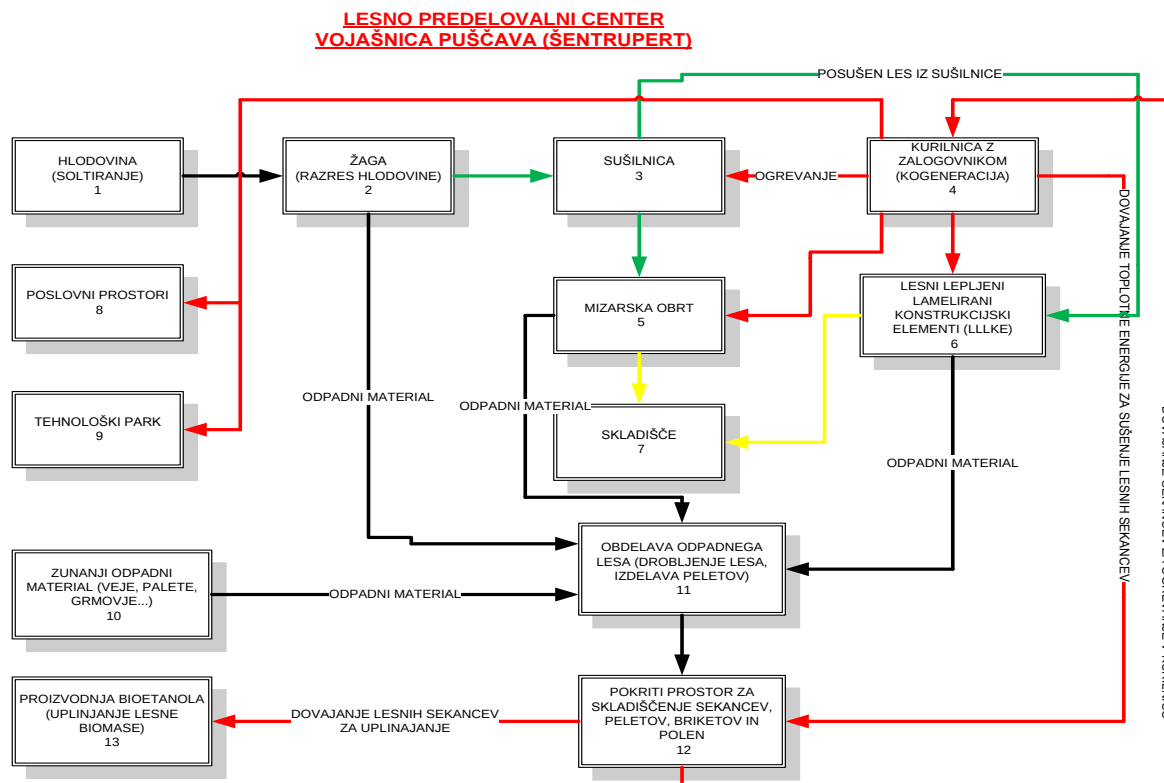
V centru se bodo zgradili naslednji objekti in izvajali naslednji procesi:

- 1-prostor za razvrščanje lesa (hlodovine),

- 2-razžagovanje lesa (razrez hlodovine),
- 3-sušilnica (prostor namenjen sušenju razžaganega lesa),
- 4-kurilnica z zalogovnikom (sočasna proizvodnja toplote in električne energije),
- 5-mizarske dejavnosti,
- 6-proizvodnja lesnih lepljenih lameliranih konstrukcijskih elementov,
- 7-skladišče (prostor za skladiščenje proizvodov),
- 8-poslovni prostori,
- 9-tehnološki park (razvoj),
- 10-prostor namenjen zunanjemu odpadnemu materialu (veje, palete, grmovje),
- 11-obdelava odpadnega lesa (drobljenje lesa-sekanci, izdelava peletov, briketov),
- 12-pokrit prostor namenjen sušenju sekancev (skladišče za pelete, brikete),
- 13-proizvodnja bioetanola (Kos, 2010: 6).

Tako bodo lahko dosegli popolno izrabo biomasnega potenciala: les predelali do končnega izdelka, odpadni les iz proizvodnje in les slabše kakovosti pa predelali v energijo in toploto.

Slika 4 nam nazorno predstavlja vse procese in njihovo povezano delovanje znotraj centra.

PROSTOR ZA RAZVRŠČANJE HLODOVINE: nahajal se bo na začetku centra in segal vse do vhoda v žagalnico. Omogočal bo sortiranje hlodovine po drevesni vrsti, premeru, dolžini in kakovosti. Sortiranje pa se bo izvajalo s pomočjo stroja za prevoz hlodov s hidravlično roko. Ta prostor bi zavzemal večji del žagarskega obrata.

ŽAGA ZA RAZREZ HLODOVINE: hlodovino se bo razžagovalo s tračnim žagalnim strojem na različne dimenzije, glede na potrebe centra za nadaljnjo predelavo ali pa glede na zunanja naročila. Ves odpadni les od razreza se bo porabilo za sekance, žaganje pa za proizvodnjo peletov.

SUŠILNICA: kapaciteta sušilnice bo do 1000 m³, tako bo mogoče sušiti tudi les večjih dimenzij. Vso potrebno toplotno energijo bo prejela iz centralne kotlovnice, kjer bodo kurili lesne odpadke iz proizvodnje, kar bo stroške sušenja še zmanjšalo.

KOGENERACIJA: v centru se bo sočasno proizvajala električna energija iz biomase ter toplota. Električno energijo se bo oddajalo v omrežje, toploto pa se bo izrabljalo za potrebe ogrevanja objektov ter za sušilnico. Tak način proizvodnje ima številne prednosti, saj bodo imeli veliko nižje stroške sušenja lesa, ne bodo odvisni od uvoza surovin, ne bodo odvisni od drugih pri dobavi električne energije, porabili bodo odpadni lesni material, kar bo prineslo tudi nova delovna mesta.

LESNI LEPLJENI LAMELIRANI KONSTRUKCIJSKI ELEMENTI: predviden je tudi obrat, kjer se bo proizvajalo lesene lepljene lamelirane konstrukcijske elemente. Te gradbene elemente se zaradi svojih dobrih mehanskih lastnosti, načina gradnje, estetskega videza in vsestranske uporabe v zadnjem času zelo veliko uporablja pri gradnji objektov, predvsem pri gradnji športnih dvoran in kopaliških kompleksov.

MIZARSKI OBRAT: predviden je tudi prostor, kjer bodo mizarska podjetja in druga podjetja iz lesarske stroke postavila svoje objekte. Možna bo proizvodnja izdelkov po naročilu ali pa proizvodnja serijskih izdelkov iz lesa.

SKLADIŠČE: za celoten center se načrtuje eno večje centralno skladišče, kjer se bo skladiščil razžagan les za nadaljnjo predelavo, lesene lepljene konstrukcijske elemente, končni izdelki iz mizarske obrti.

PREDELAVA ODPADNEGA MATERIALA: odpadni les in žaganje iz proizvodnje se bo v celoti porabilo za proizvodnjo sekancev in peletov. Za mletje sekancev bodo porabili odpadni les iz proizvodnje, lesni prah in žaganje pa v proizvodnji peletov. Poleg tega se lahko za sekance uporabi tudi biomasa iz redčenj, les slabše kakovosti ter odslužen les.

SKLADIŠČE ZA SUŠENJE IN HRAMBO SEKANCEV IN PELETOV: skladišče za sekance je predvideno kot visok pokrit prostor, ki bo zaprt le iz ene strani, s tem bo omogočena veliko zračnost ter enostavno manipuliranje. Tako skladišče bo omogočalo ohranjanje kvalitete in enostavno ter redno dobavo porabnikom.

PROIZVODNJA BIOETANOLA: v centru se načrtuje tudi proizvodnja bioetanola, ki bi ga pridobivali iz lesa.

4 METODE DELA

Raziskavo smo izvedli na območju, ki ga zajema krog z radijem 12 km in središčem v Šentrupertu. Iz tega območja bo les pritekal v lesno-predelovalni center Šentrupert – oblikovali smo ga na podlagi še sprejemljivih stroškov prevoza lesa z gozdarsko traktorsko prikolico.

Podatke smo pridobili s pomočjo anketiranja na terenu. Pripravili in izvedli smo dve anketi: eno med naključno izbranimi zasebnimi lastniki gozdov z različno veliko gozdno posestjo in drugo med vsemi gozdarskimi podjetji na tem območju.

4.1 PRIPRAVA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

Obe anketi smo pripravili na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive vire in ob pomoči Jožeta Praha, revirnega gozdarja, ki je obenem tudi zelo aktiven pri projektu lesno-predelovanega centra Šentrupert.

Anketa, ki smo jo izvedli med zasebnimi lastniki gozdov, je vsebovala štiri kratke tematsko ločene dele, ki so se nanašali na splošne podatke o anketirancu, na njihovo usposobljenost in opremljenost za delo v gozdu ter na pripravljenost za sodelovanje z bodočim lesno-predelovalnim centrom Šentrupert (Priloga A). Drugo anketo pa smo izvedli med vsemi gozdarskimi podjetji na izbranem območju. Vsebina te ankete je bila enaka kot pri anketi med zasebnimi lastniki gozdov, le vprašanja smo nekoliko prilagodili (Priloga B).

4.2 IZBIRA VZORCA

V vzorec prve ankete smo zajeli skupaj 60 zasebnih lastnikov gozdov na izbranem območju. Površino gozdne posesti smo razdelili v 4 različne razrede in iz vsakega tega razreda naključno izbrali po 15 anketirancev.

Preglednica 1: Izbira vzorca glede na velikostne razrede gozdne posesti

Površina gozda (ha)	Št. anketirancev
1 – 4,99	15
5 – 9,99	15
10- 14,99	15
Nad 15	15
Skupaj	60

Tak vzorec smo vzeli, da bi ugotovili na katere zasebne lastnike gozdov (glede na velikost gozdne posesti) lahko bodoči center računa, se pravi, da so primerno usposobljeni in opremljeni za delo v gozdu ter so pripravljeni sodelovati s centrom.

V vzorec pri drugi anketi, ki smo jo izvedli med gozdarskimi podjetji na izbranem območju, pa smo vključili vsa gozdarska podjetja - teh je na izbranem območju 21. Realizacija ankete je bila 33 % (n=21).

4.3 IZVEDBA ANKETE

Prvo anketo, med zasebnimi lastniki gozdov, smo izvedli na terenu. Del ankete smo izvedli z obiskom naključno izbranih lastnikov gozdov na domu, del pa smo jo opravili na gozdarskem sejmu, ki se je odvijal na prostoru bodočega lesno-predelovalnega centra Šentrupert. Če na domu nismo našli izbranega lastnika, smo mu anketni vprašalnik pustili, da ga je lastnik lahko kasneje izpolnil in nam ga vrnil preko revirnih gozdarjev. V primeru, da ni bilo nobenega doma, smo naključno izbrali drugega. Tako smo na koncu imeli 100% realizacijo ankete. Pri tem so bili v veliko pomoč revirni gozdarji iz izbranega območja, ki najboljše poznajo lastnike gozdov. Na dan smo naredili povprečno 10 anket. Anketiranje smo izvajali v mesecu juniju 2013.

Drugo anketo, med gozdarskimi podjetji, smo prav tako izvedli na terenu in sicer v mesecu oktobru 2013. V anketi je sodelovalo le tretjina vseh podjetij, ki se na tem območju ukvarjajo s posekom, spravilom, prevozom lesa, predelavo lesa, izdelavo drv in sekancev ter prevozom sekancev. Razloge bi lahko iskali v veliki zaposlenosti teh podjetij, v njihovi

naravi dela (ves čas so na terenu in jih je težko najti), v tem, da so anketiranja za večino neprijetna, še posebej, ko gre za podatke o podjetju. Razlog bi lahko bil tudi v tem, da se je anketa navezovala tudi na LPC Šentrupert, ki je lahko za nekatera podjetja neprijetna tema in se o njej niso hoteli opredeliti, četudi le v anonimni anketi.

4.4 OBDELAVA PODATKOV

Podatke dobljene s pomočjo obeh anketiranj smo najprej ločeno vnesli v računalniški programa Microsoft Excel in jih nato tudi ločeno obdelali s pomočjo programa SPSS for Windows XP verzija 13.

Najprej smo dobljene podatke obdelali s pomočjo opisnih statistik. Nato pa smo preverili še naše hipoteze. Ker smo ugotovili, da imamo nenormalno porazdelitev, smo se za pri preverjanju hipotez posluževali Kruskal-Wallisovega testa.

5 REZULTATI ANKETE

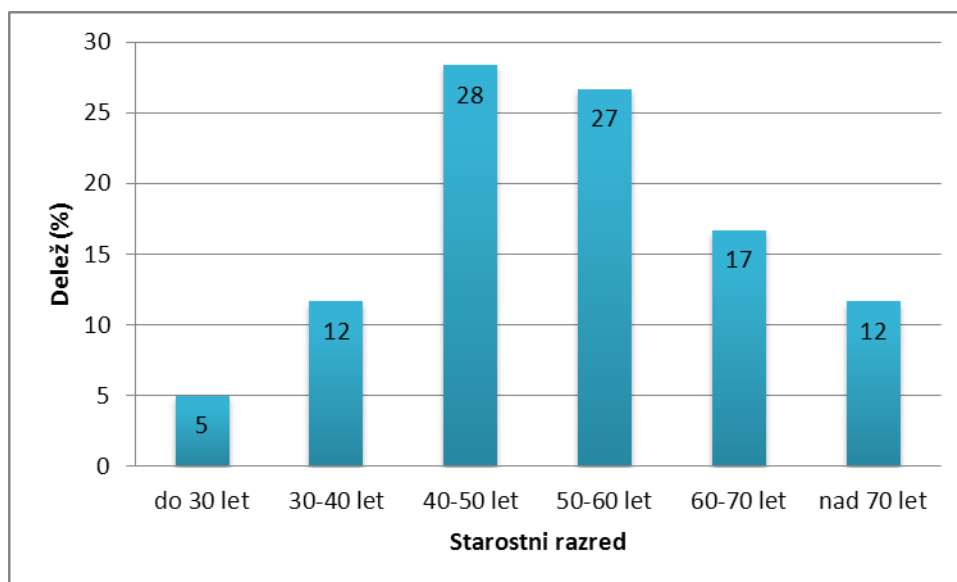
Namen naše analize je bil pridobiti podatke o opremljenosti in usposobljenosti za delo v gozdu ter o pripravljenosti za sodelovanje z bodočim LPC Šentrupert (tako zasebnih lastnikov gozdov kot gozdarskih podjetji). Vsi naštetih deležniki so za njegovo postavitev in delovanje ključnega pomena.

5.1 ANKETA 1: ZASEBNI LASTNIKI GOZDOV

5.1.1 Splošni podatki o anketirancu

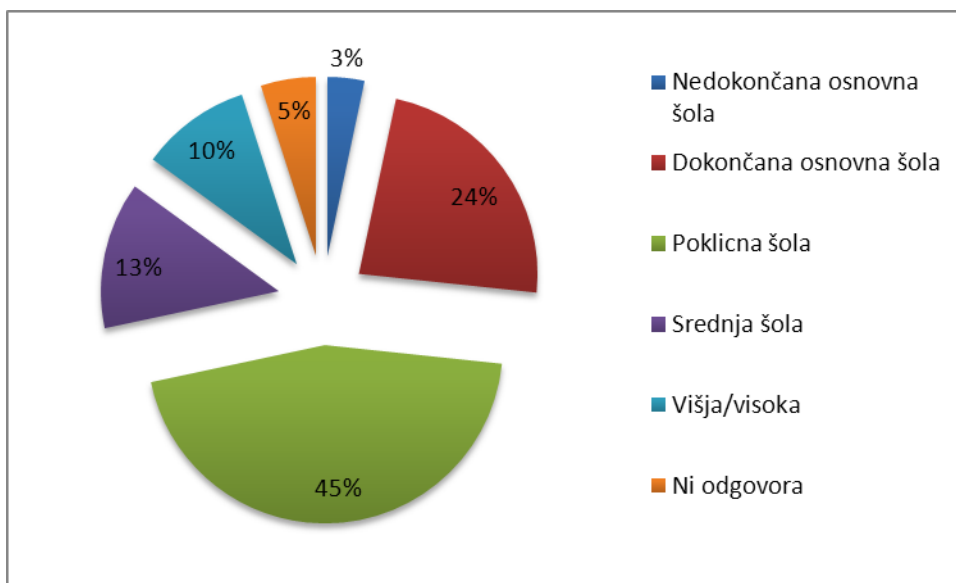
5.1.1.1 Spol, starost in izobrazba

V anketo smo vključili 60 zasebnih lastnikov gozdov, od tega jih je bilo 88 % moških in 12 % žensk. Za lažjo predstavbo in obdelavo podatkov o starosti, smo jih razdelili na 6 starostnih razredov kot prikazuje spodnji grafik. Od vseh anketiranih jih je bilo največ (55 %) v starostnem razredu med 40 in 60 let. Njihova povprečna starost je znašala 52 let, najmlajši anketiranec je bil star 21 let, najstarejši pa 80 let.

Slika 6: Starostna struktura anketirancev

Rezultati so pokazali, da ima največ (45 %) vprašanih narejeno poklicno šolo in dokončano osnovno šolo (24 %). Nihče od anketiranih nima narejene univerzitetne ali višje stopnje izobrazbe.

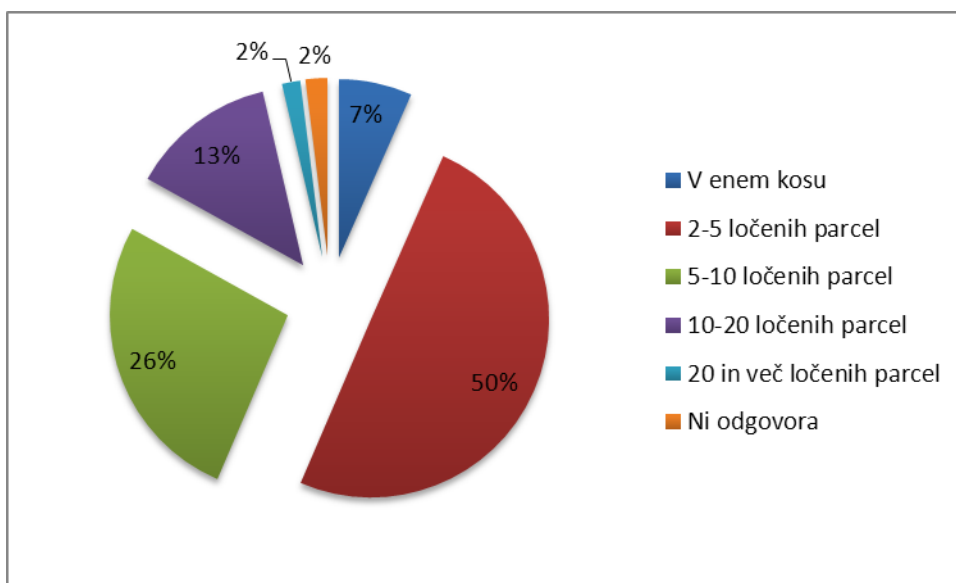

Slika 7: Izobrazba anketirancev

5.1.1.2 Površina gozdne posesti, razdrobljenost gozdne parcele in lastništvo

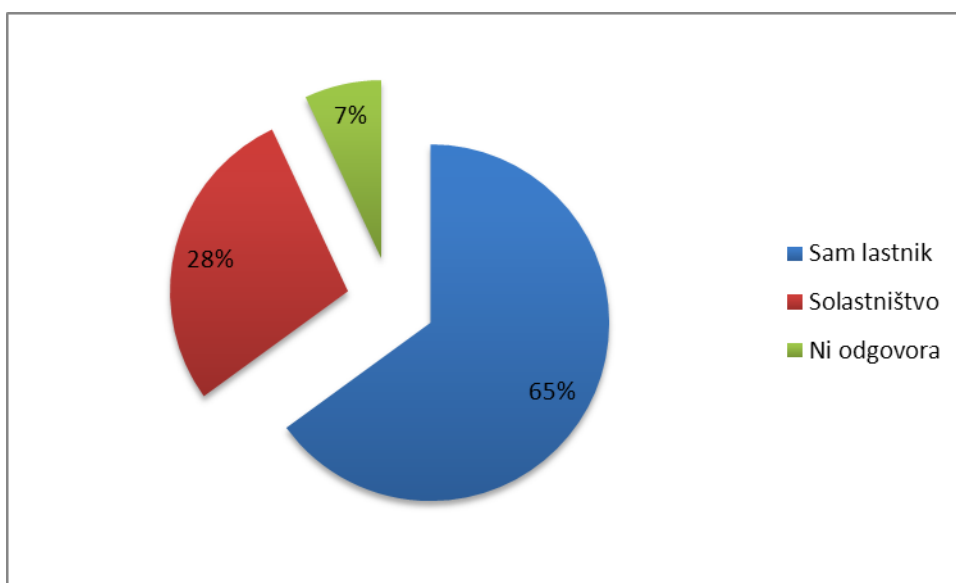
Najmanjša gozdna posest anketiranca znaša 1,5 ha, največja pa kar 130 ha.

Med anketiranci je 50 % takih, ki imajo gozdno parcelo v 2,3 ali 4 prostorsko ločenih parcelah in le 7 % takih, ki imajo gozdno posest v enem kosu.

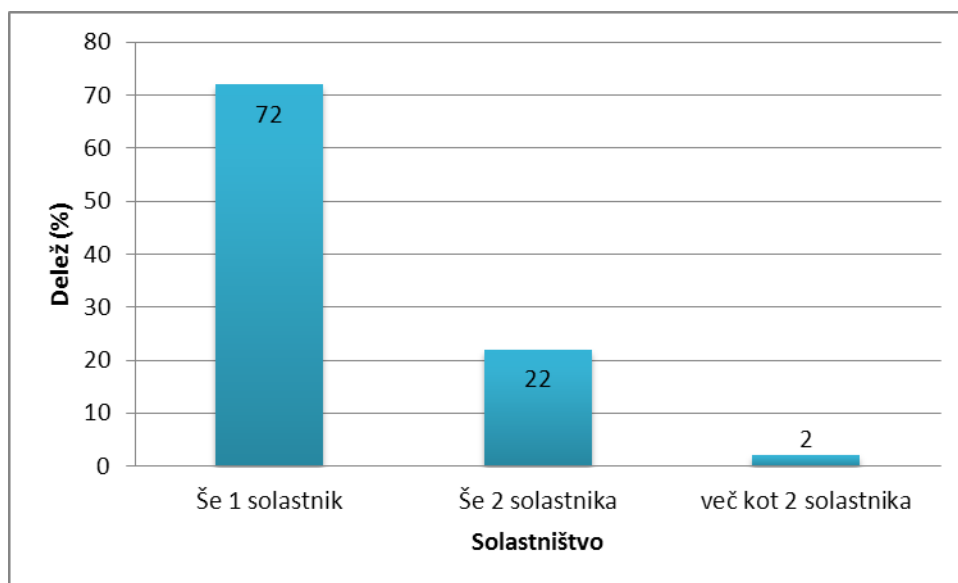
Slika 8: Razčlenjenost gozdne parcele

Ugotovili smo, da je 65 % vprašanih sam lastnik gozdne posesti, 28 % imajo gozdno posest v solastništvu.

Slika 9: Lastniška struktura

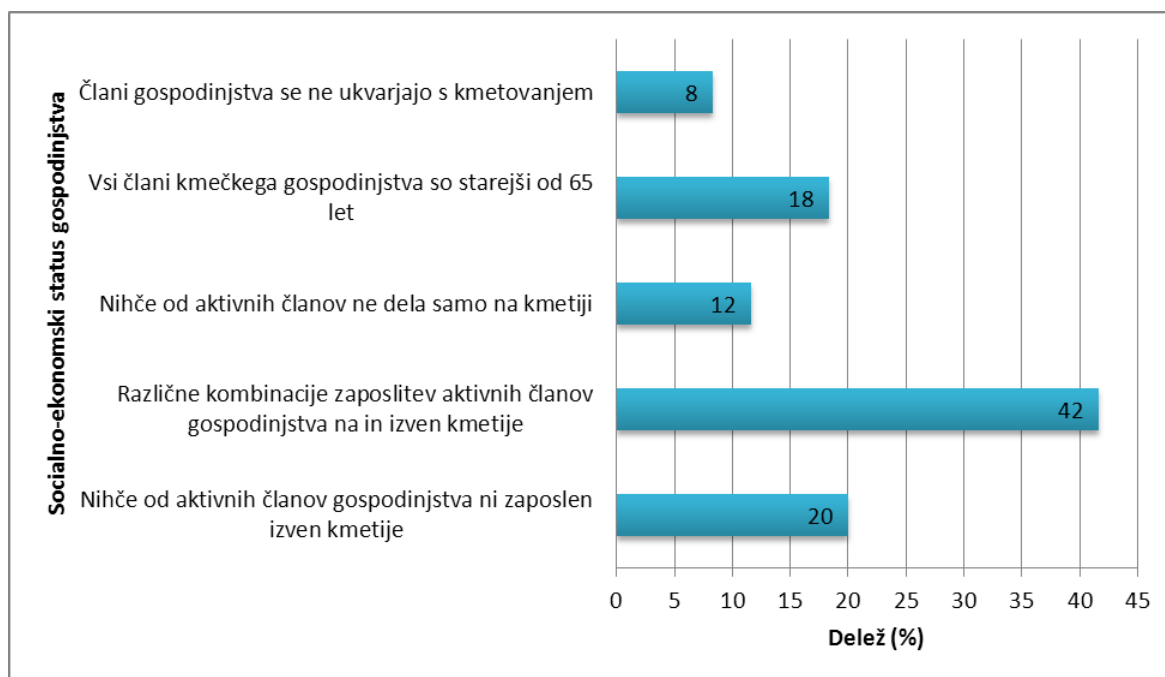
Največ je takih solastništev, kjer je poleg anketiranega še 1 solastnik gozdne posesti, in sicer takih je kar 72 %. Tu gre predvsem za solastništvo, kjer sta lastnika gozdne posesti zakonca.

Slika 10: Število solastnikov gozdne posesti

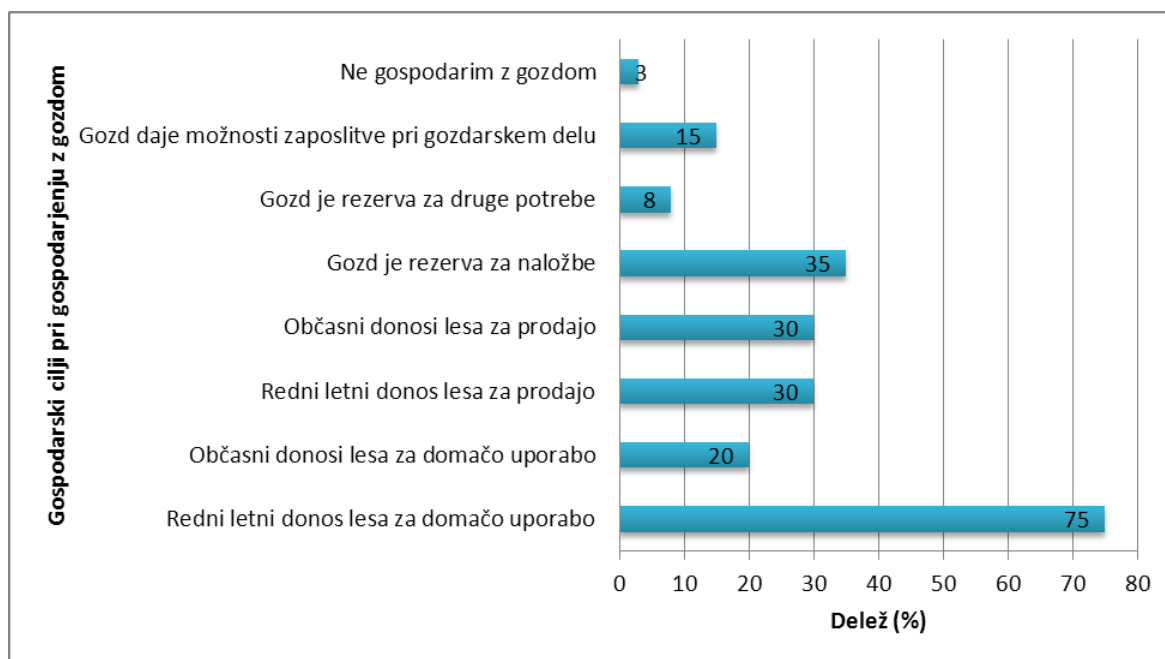
5.1.1.3 Socialno-ekonomski status gospodinjstva in pomembnost gospodarskih ciljev pri gospodarjenju z gozdom

Pri socialno-ekonomskem statusu smo ugotovili, da največji delež z 42 % zavzemajo anketiranci, ki živijo v gospodinjstvu z različnimi kombinacijami zaposlitve aktivnih članov na in izven kmetije.

Slika 11: Socialno-ekonomski status gospodinjstev

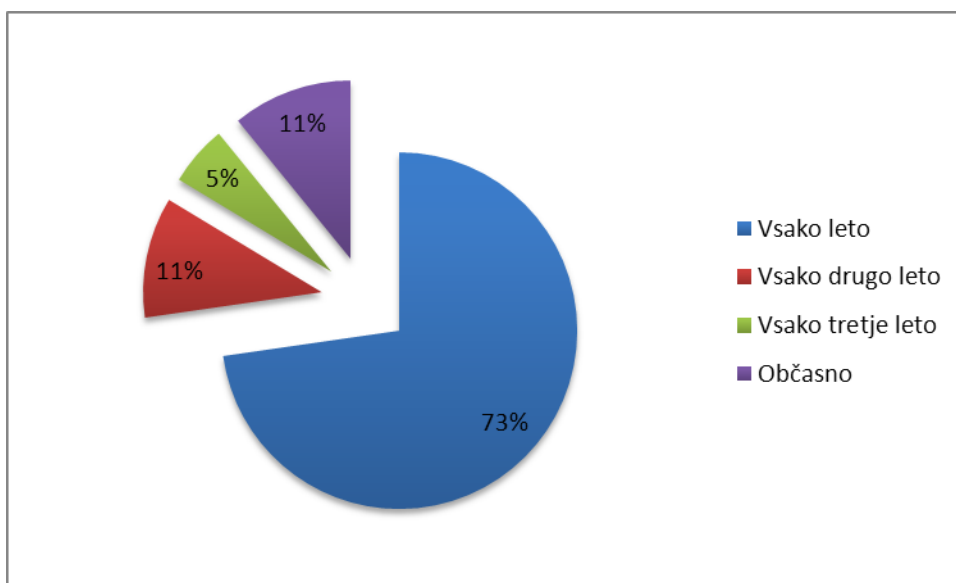
Med anketiranci je 75 % takšnih, ki jim je pri gospodarjenju z gozdom pomemben redni letni donos lesa za domačo uporabo. 3 % je takšnih, ki ne gospodari z gozdom, kot razlog navajajo pomanjkanje časa in opreme. Poleg tega smo ugotovili, da pomembnost lesa za redni letni donos za prodajo narašča z večanjem površine gozdne posesti.

Slika 12: Gospodarski cilji pri gospodarjenju z gozdom

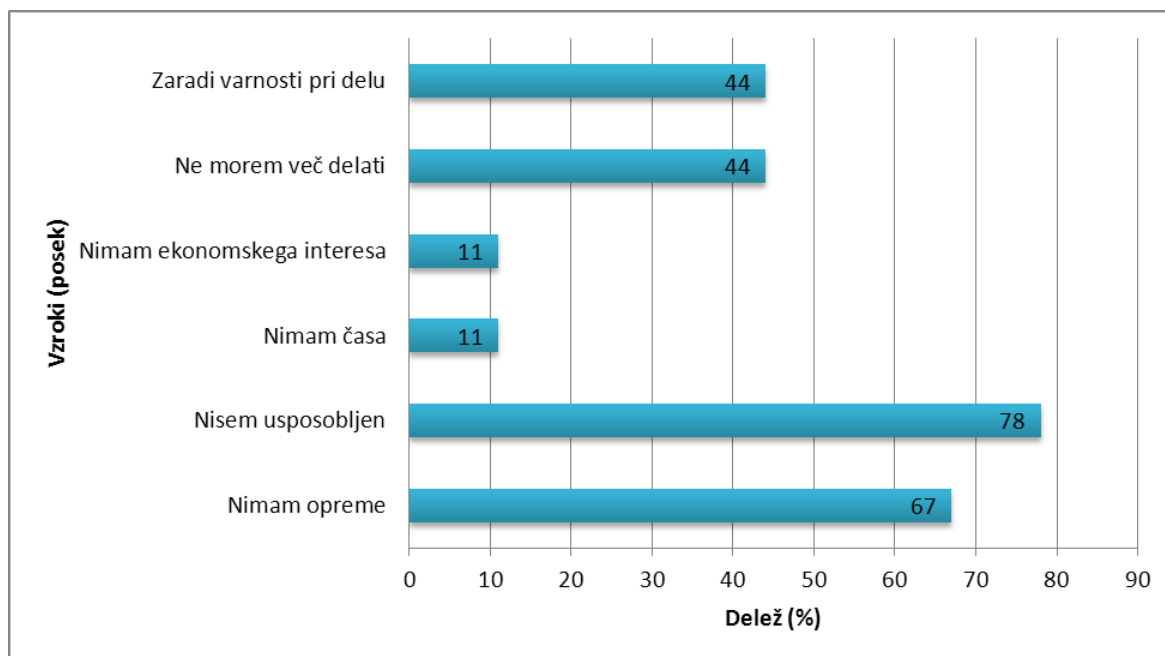
5.1.1.4 Sečnja, spravilo in prevoz

Sečnjo in spravilo izvaja 93 % vprašanih. 7 % ne izvaja sečnje in spravila v svojem gozdu. Vsi, ki ne izvajajo sečnje in spravila v svojem gozdu, imajo v lasti majhno gozdno posest (1-4,99 ha). Ugotovili smo, da kar 73 % vprašanih vsako leto seka v svojem gozdu. 11 % vprašanih seka občasno (v povprečju vsake 4 leta). Ugotovili smo tudi dejstvo, da z večanjem gozdne posesti narašča delež tistih, ki vsako leto sekajo v svojem gozdu.

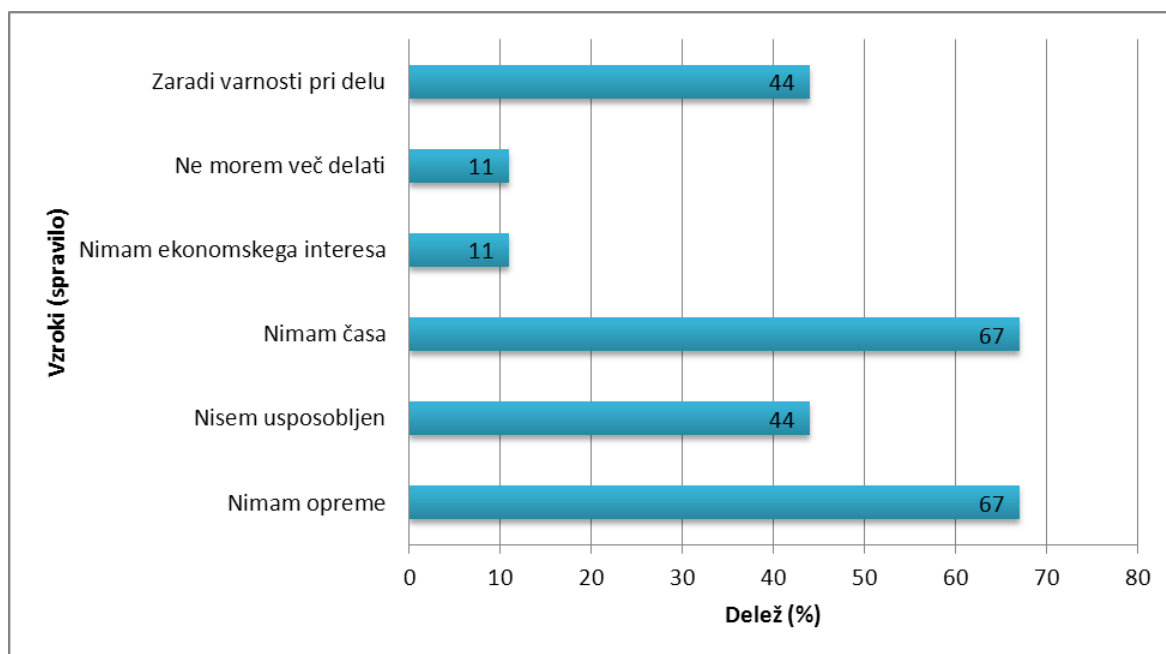
Slika 13: Pogostnost sečnje v gozdu

Od tega jih 83 % delo v gozdu opravlja samih oziroma njihovi gospodinjski člani, 15 % pa jih ne opravlja dela v gozdu samih oz. njihovi gospodinjski člani. Pri njih so vzroki v neusposobljenosti (78 %) in neopremljenosti (67 %).

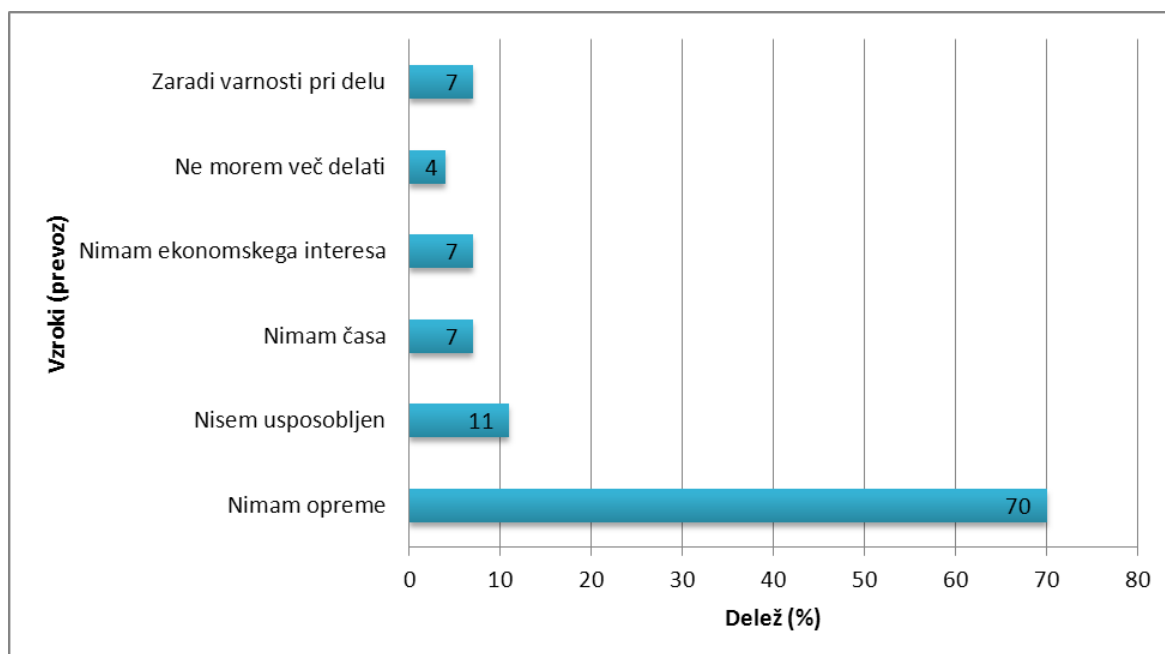
Slika 14: Vzroki, zakaj anketiranci sami ne opravljajo sečnje

Glavni vzrok, da anketiranci ne spravljajo lesa sami oz. skupaj z gospodinjskimi člani, so v pomanjkanju časa (67 %) in v tem, da nimajo opreme (67 %).

Slika 15: Vzroki, zakaj anketiranci sami ne spravljajo lesa

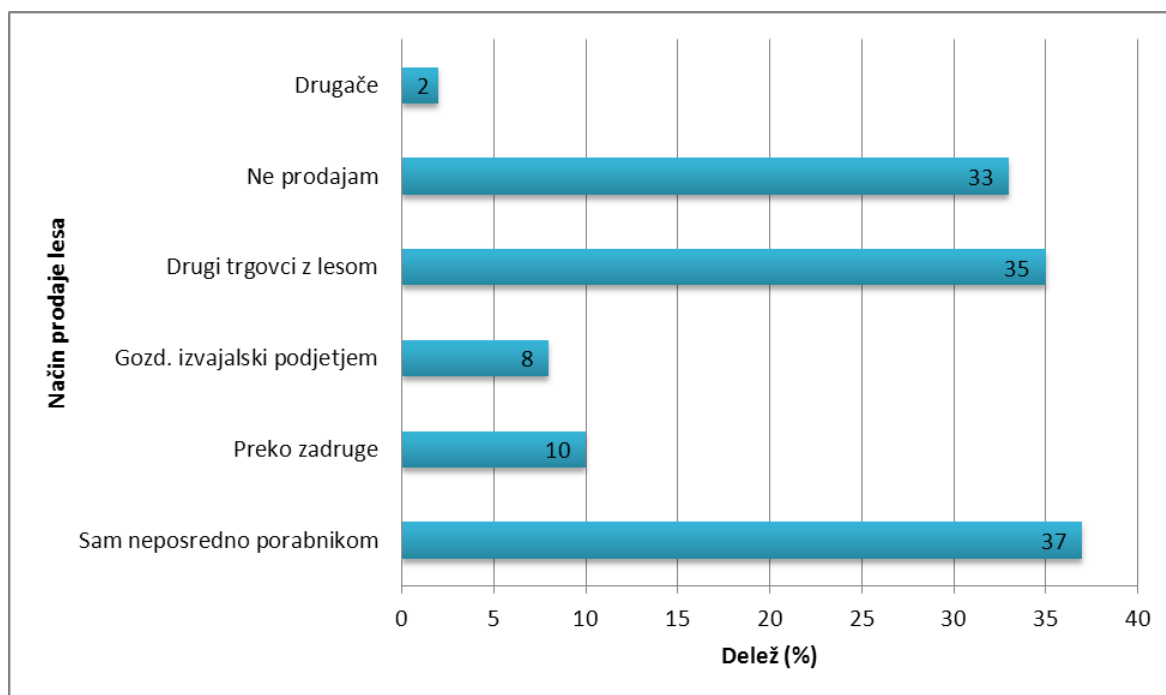
Prevoz lesa jih samih opravi kar 55 %. 45 % vprašanih pa ne opravlja prevoza lesa predvsem zato, ker nimajo opreme (70 %).

Slika 16: Vzroki, zakaj anketiranci sami ne vozijo lesa

5.1.1.5 Prodaja lesa in članstvo v oblikah povezovanja lastnikov gozdov

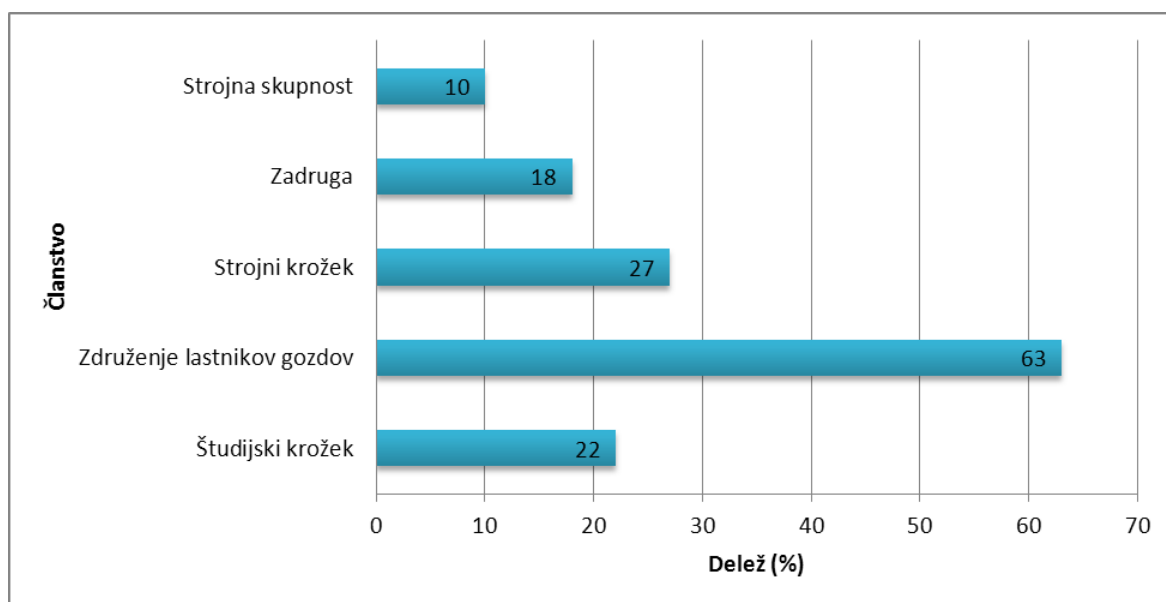
Ugotovili smo, da 33 % vprašanih lesa ne prodaja in gre v večini za lastnike majhne gozdne posesti. Največ (37 %) vprašanih les proda samih neposredno porabniku, 35 % pa jih svoj les proda drugim trgovcem z lesom.

Slika 17: Načini prodaje lesa

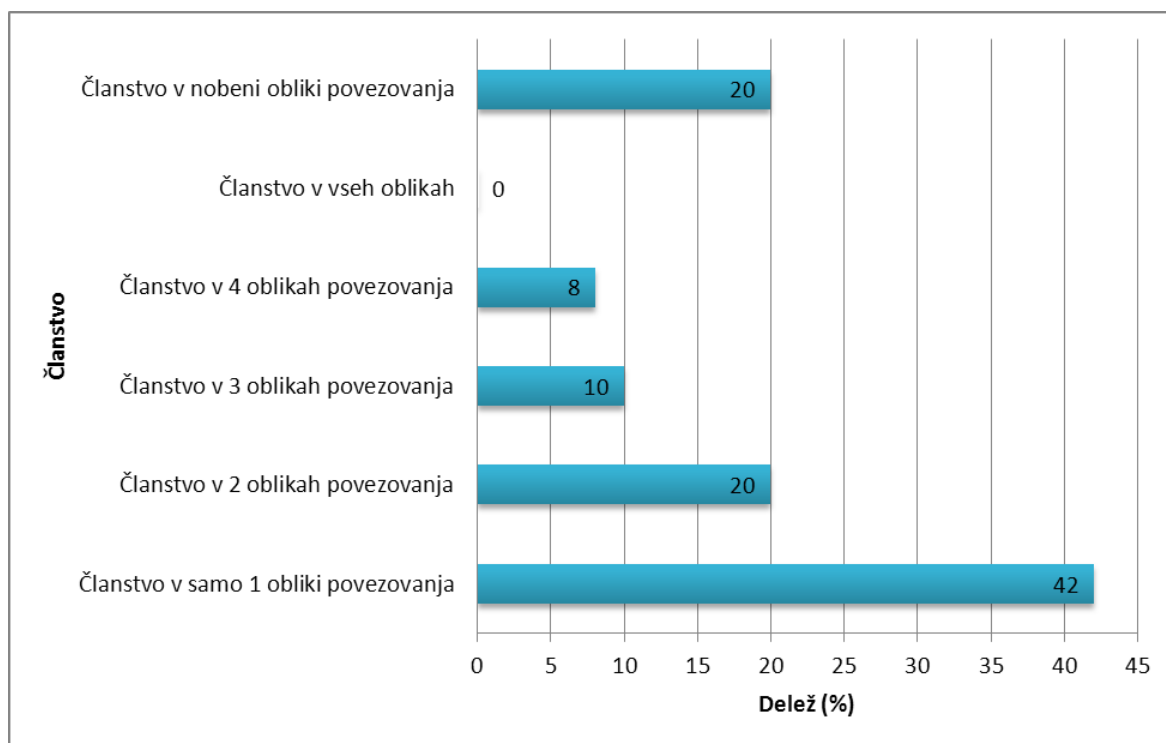
Med tistimi, ki les prodajajo, je največ (83 %) takih, ki prodaja nepredelan les.

Pri članstvu anketirancev v različne oblike povezovanja lastnikov gozdov s 63 % zavzema največji delež Združenje lastnikov gozdov.

Slika 18: Članstvo anketirancev v različnih oblika povezovanja

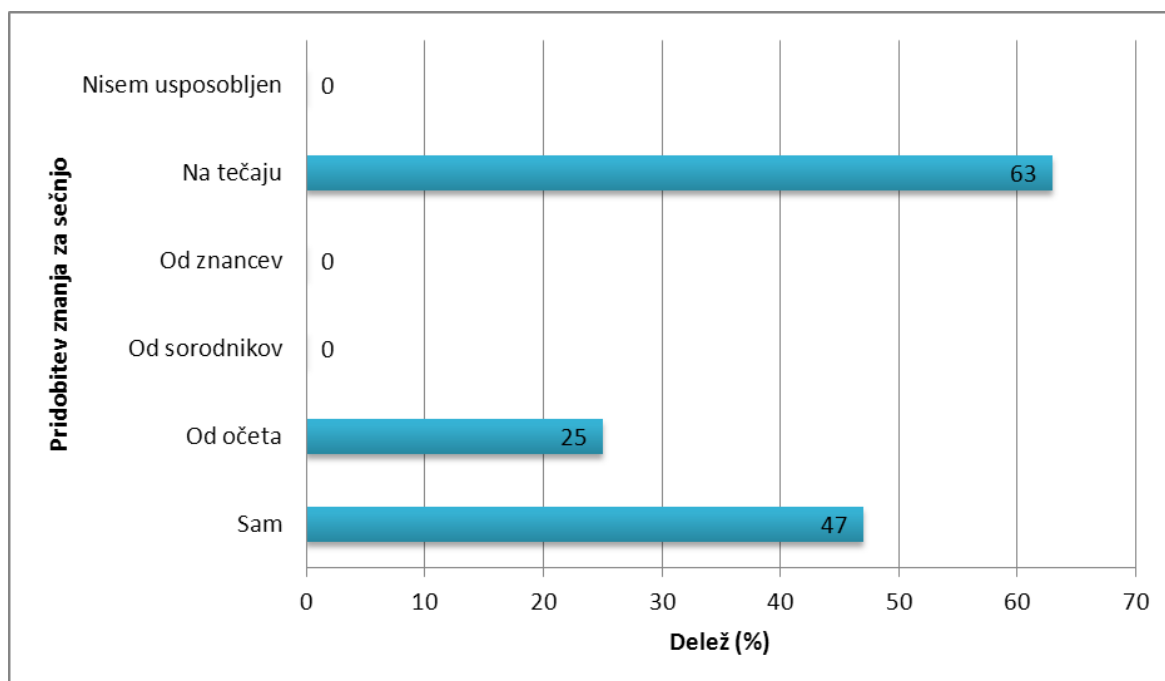
Ali če pogledamo drugače: v nobeni obliki povezave ni vključenih kar 20 % vprašanih, v vse oblike pa ni vključen nihče.

Slika 19: Kombinacije članstev anketirancev

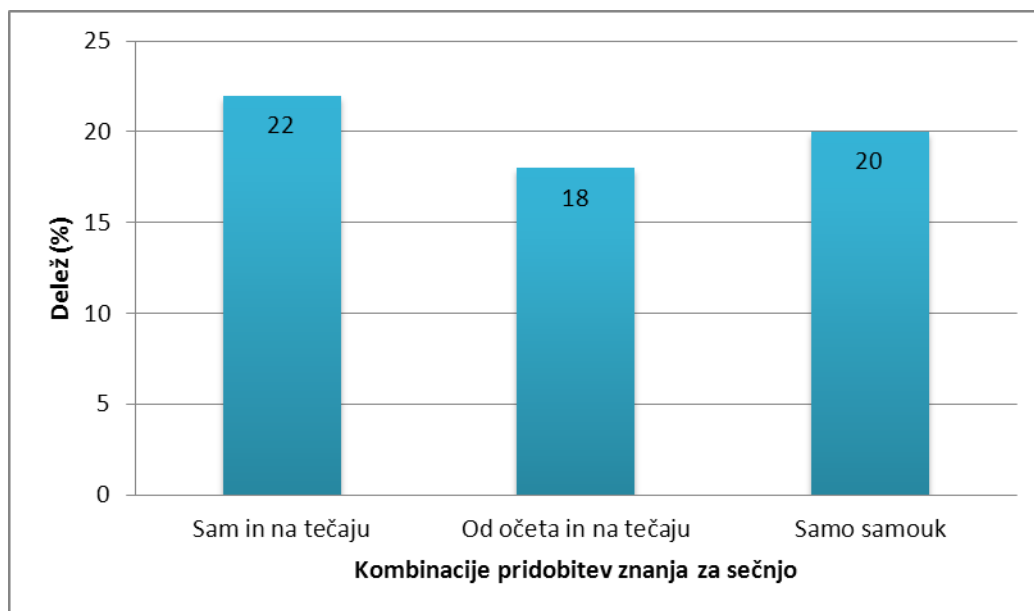
5.1.2 Usposobljenost lastnikov gozdov za delo v gozdu

Rezultati kažejo, da je največ vprašanih pridobilo znanje za sečnjo na tečaju (63 %).

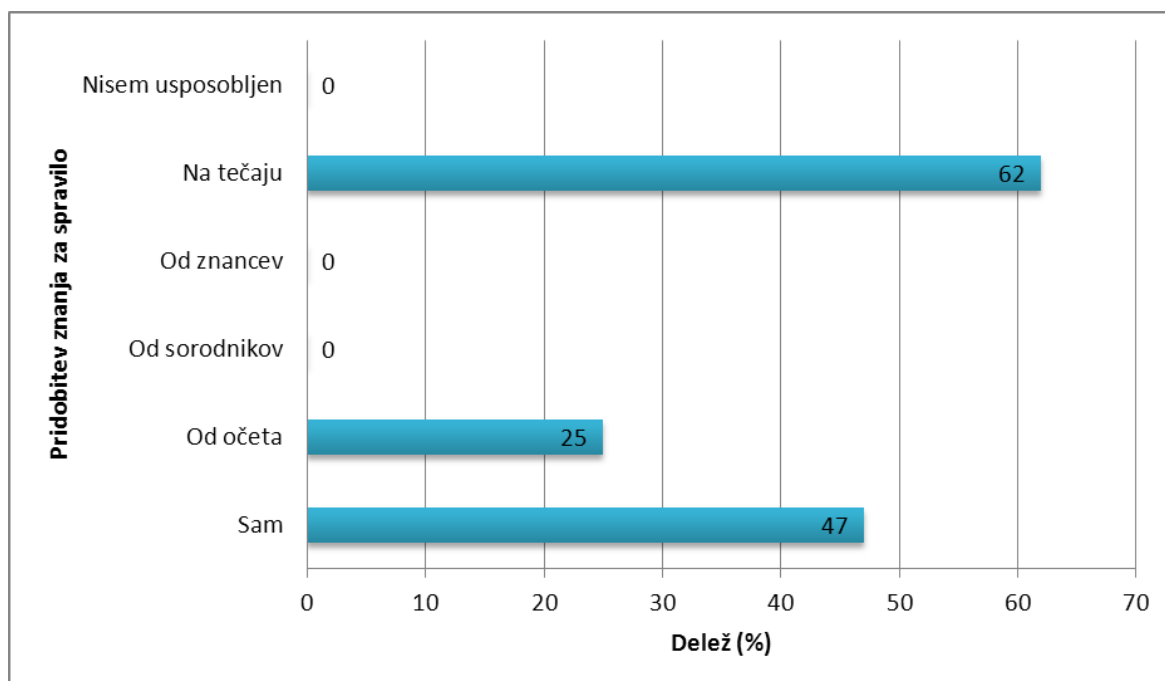
Slika 20: Kje so pridobili anketiranci znanje za sečnjo

Poleg tega smo ugotovili, da je 20 % vprašanih takih, ki so samouki v sečnji.

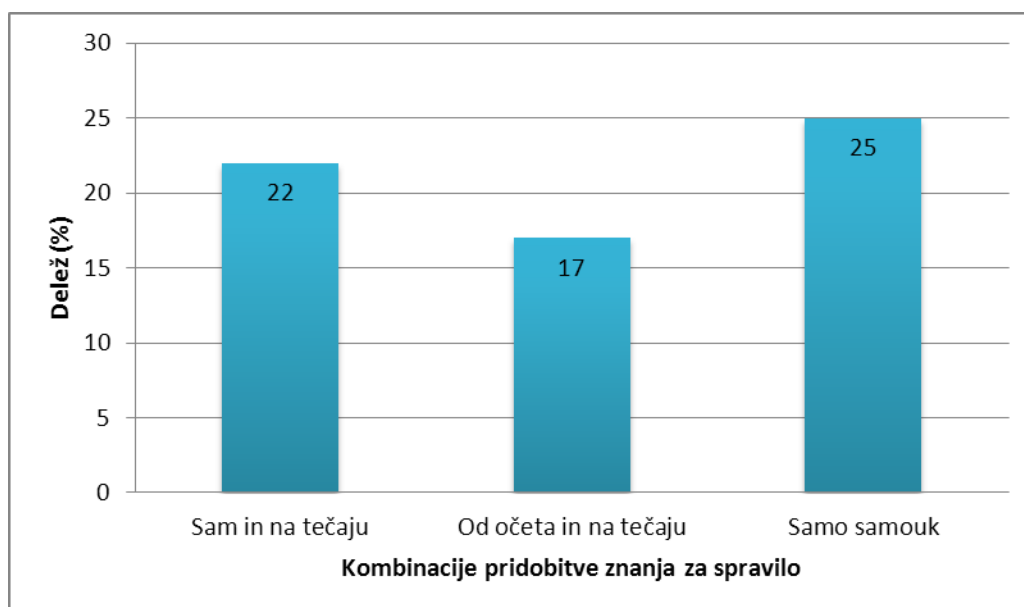
Slika 21: Kombinacije pridobitev znanja za sečnjo

Pri pridobitvi znanja za spravilo lesa smo dobili skoraj identične rezultate kot pri sečnji.

Slika 22: Kako so anketiranci pridobili znanje za spravilo

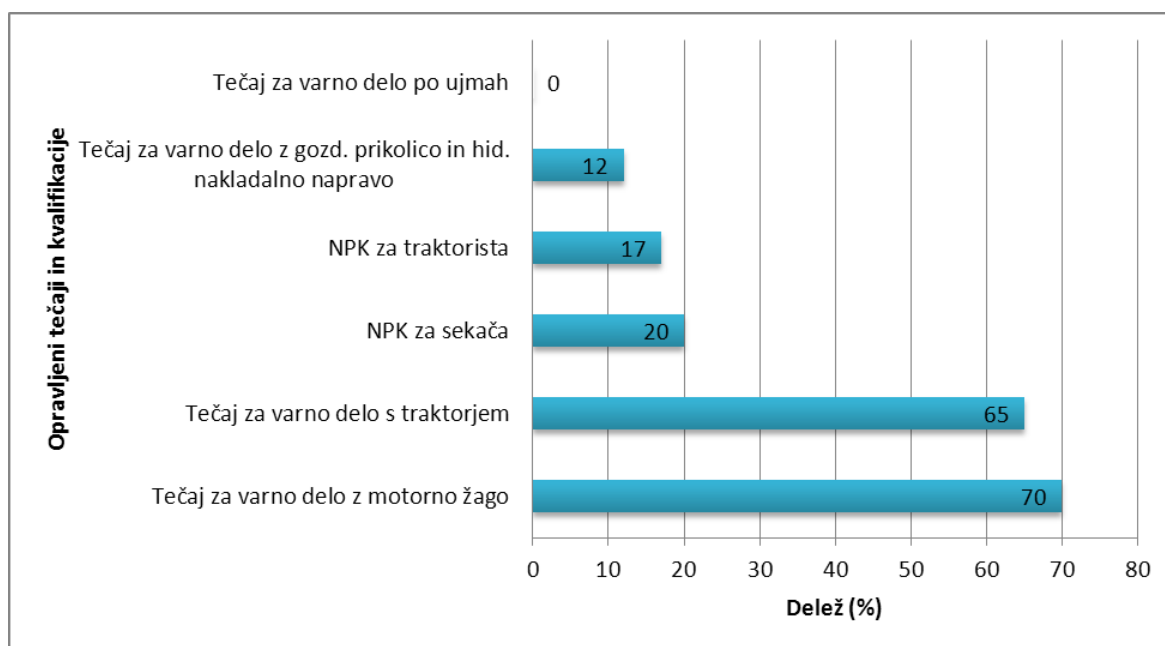
Rezultati so pokazali, da je čistih samoukov za spravilo lesa 25 % vprašanih.

Slika 23: Kombinacije pridobitve znanja za spravilo

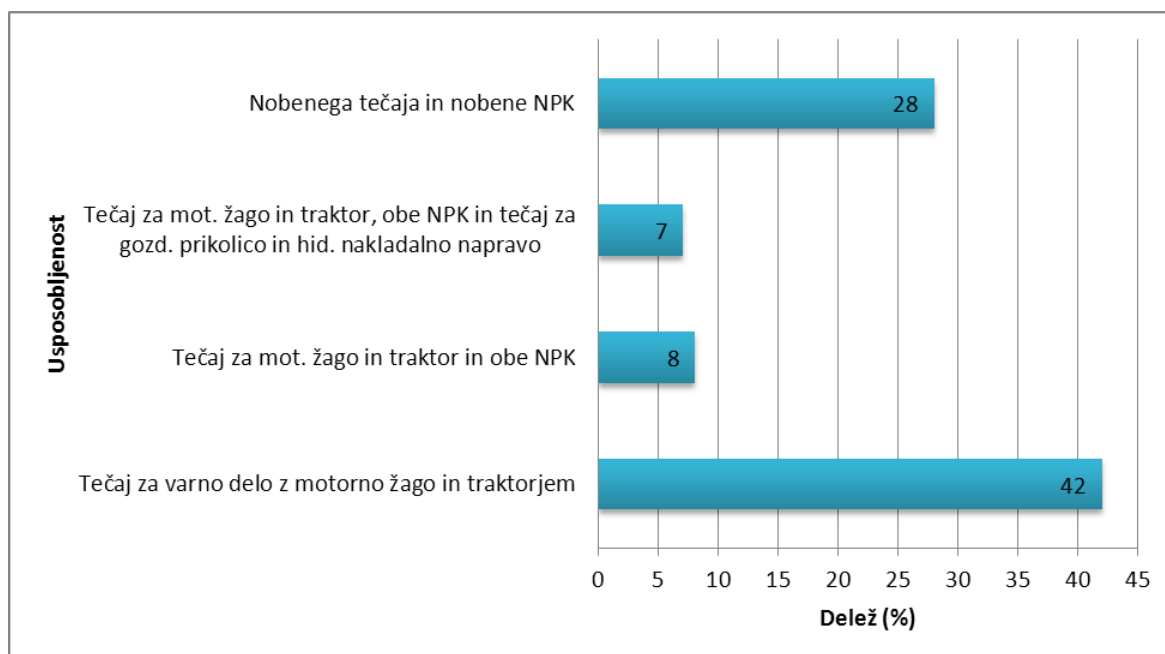
Anketirani, ki sami ne opravljajo sečnje in spravila, bi vsi dovolili, da to namesto njih opravi podjetje, ki se s tem ukvarja.

Pri vprašanju o opravljenih tečajih in NPK-jih za sečnjo so rezultati pokazali, da ima največ vprašanih opravljen tečaj za varno delo z motorno žago (65 %) in tečaj za varno delo s traktorjem (70 %).

Slika 24: Opravljeni tečaji in kvalifikacije

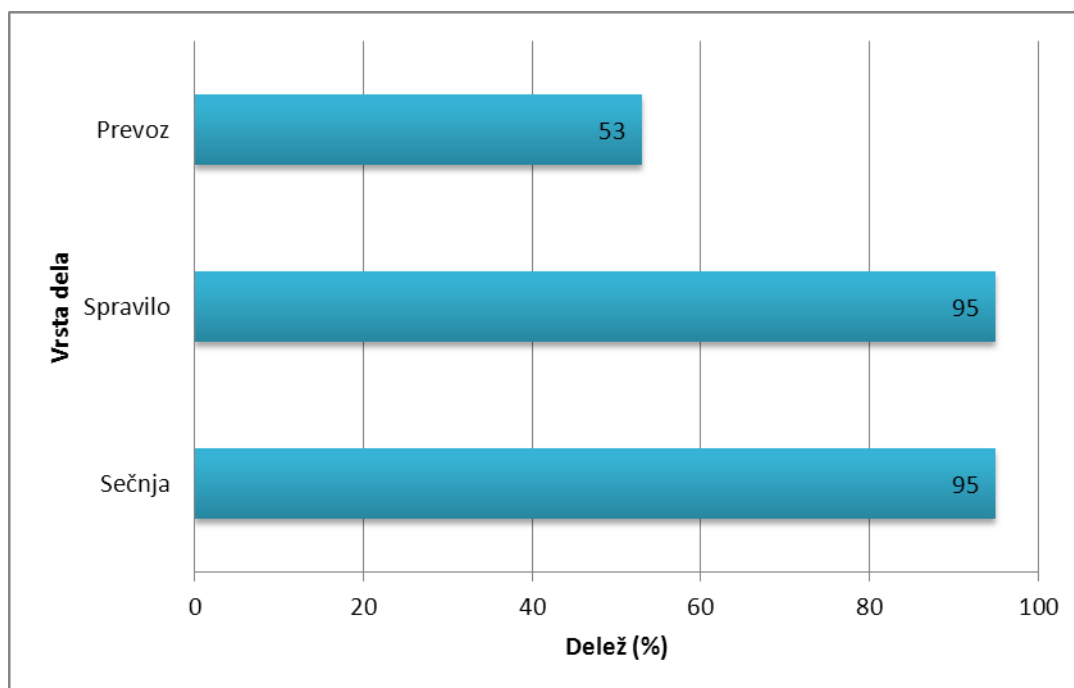
Ugotovili smo, da kar 28 % vprašanih nima opravljenega nobenega tečaja in nobene NPK. Poleg tega pa ima tečaja za sečnjo in spravilo opravljenih kar 42 % vprašanih.

Slika 25: Usposobljenost anketirancev

Dobljeni rezultati so nam omogočili tudi preverjanje hipotez, ki smo si jih zastavili v raziskavi. Prva hipoteza: usposobljenost za delo v gozdu zasebnih lastnikov je pomanjkljiva, bolj usposobljeni so lastniki večjih gozdnih posesti, ki delajo sami v gozdu. Hipotezo smo preizkusili s pomočjo Kruskal Wallisovega testa. Ugotovili smo, da velikost gozdne posesti statistično značilno vpliva na usposobljenost zasebnih lastnikov gozdov ($\chi^2=11,1$, $p=0,011$). Poleg tega pa smo odkrili, da samostojno opravljanje dela v gozdu ($\chi^2=1,28$, $p=0,258$) statistično neznačilno vpliva na usposobljenost. Na podlagi dobljenih rezultatov prvo hipotezo zavrnemo.

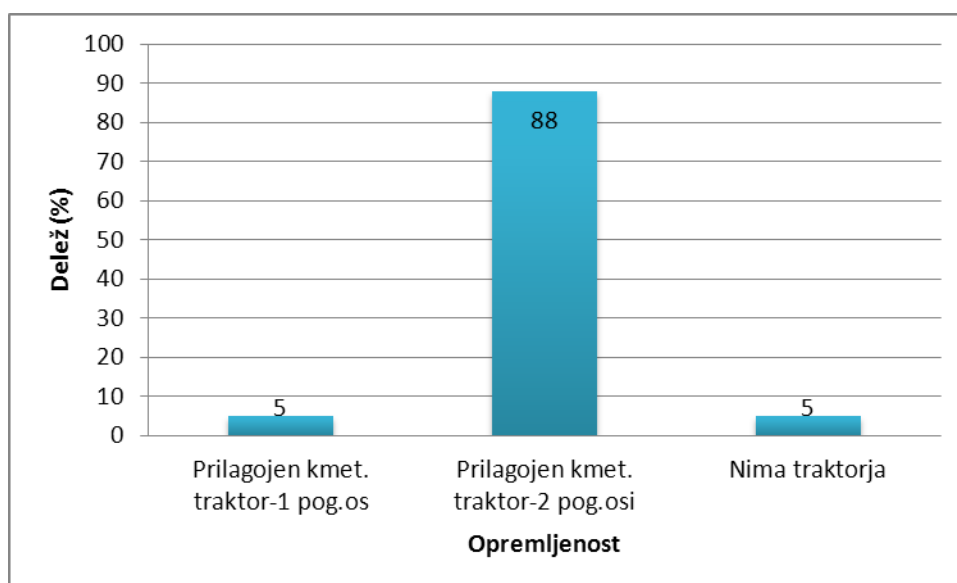
Nadalje smo spraševali ali opravljajo dela tudi v tujem gozdu. Dobljeni rezultat nam je pokazal, da kar 32 % vseh vprašanih opravlja dela v tujem gozdu. Od tega jih največ opravlja sečnjo (95 %) in spravilo (95 %).

Slika 26: Delež anketirancev, ki opravljajo delo v tujem gozdu po vrsti del

5.1.3 Opremljenost lastnikov gozdov za delo v gozdu

Kar 93 % vprašanih ima v lasti motorno žago. Za spravilo ima večina (88 %) vprašanih prilagojen kmetijski traktor z dvema pogonskima osema in vitlom.

Slika 27: Opremljenost anketirancev s traktorji

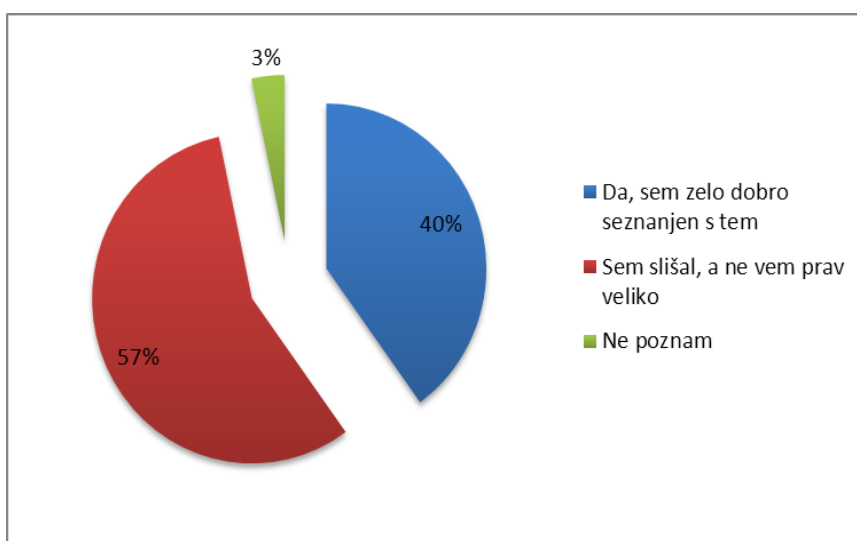
Od vseh vprašanih imajo 3 v lasti gozdarski kamion in 7 jih ima traktor z gozdarsko prikolico. Sekalni stroj imata 2 vprašana, prikolico za prevoz sekancev pa ima samo 1 vprašani. Vsa navedena oprema je v večini v lasti zasebnih lastnikov gozdov s površino gozdne posesti 10 ha in več. Torej bi lahko lastniki s tako veliko gozdno posestjo in navedeno opremljenostjo bili zanimivi in pomembni pri bodočem sodelovanju s centrom Šentrupert.

Druga hipoteza: bolje opremljeni z gozdarsko mehanizacijo so tisti lastniki, ki imajo večjo gozdno posest in jim les predstavlja redne letne donose lesa za prodajo.

Odkrili smo, da površina gozda statistično značilno vpliva na opremljenost ($\chi^2=14,414$, $p=0,002$). Prav tako smo ugotovili statistično značilen vpliv zasebnih lastnikov gozdov, ki jim les predstavlja redne letne donose za prodajo, na opremljenost ($\chi^2=14,712$, $p=0,000$). Drugo hipotezo smo sprejeli. Tako lahko rečemo, da so bolj opremljeni z gozdarsko mehanizacijo tisti lastniki gozdov, ki imajo večjo gozdno posest in jim les predstavlja redne letne donose za prodajo.

5.1.4 Pripravljenost lastnikov gozdov za sodelovanje z LPC Šentrupert

Največ vprašanih (57 %) so že slišali za projekt LPC Šentrupert, ne pozna pa ga le 3 % vprašanih.

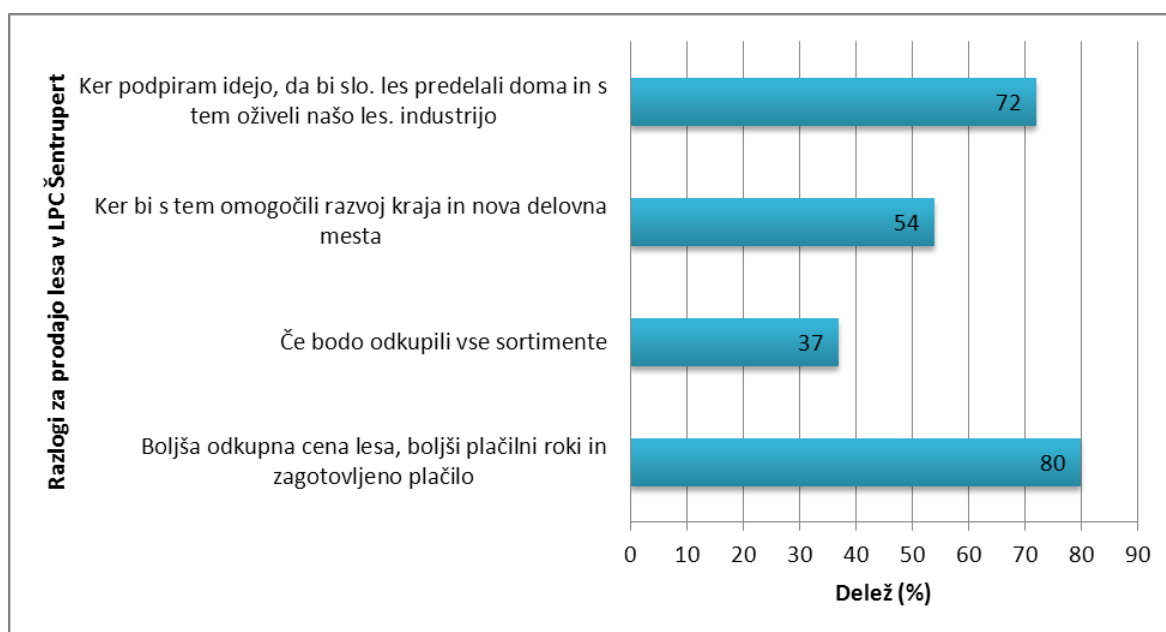

Slika 28: Poznavanje LPC Šentrupert

Les je pripravljen v center prodati kar 77 % vprašanih, medtem ko jih 23 % to zavrača. Kot razlog navajajo, da lesa ne bi prodajali, ker ga že sedaj ne prodajajo (40 %) ali pa zato, ker imajo premajhno gozdno posest (60 %) in posledično zelo malo lesa, ki zadostuje ravno za lastne potrebe. So pa dodali, da bi ga v primeru viškov lesa bili pripravljeni prodati v center.

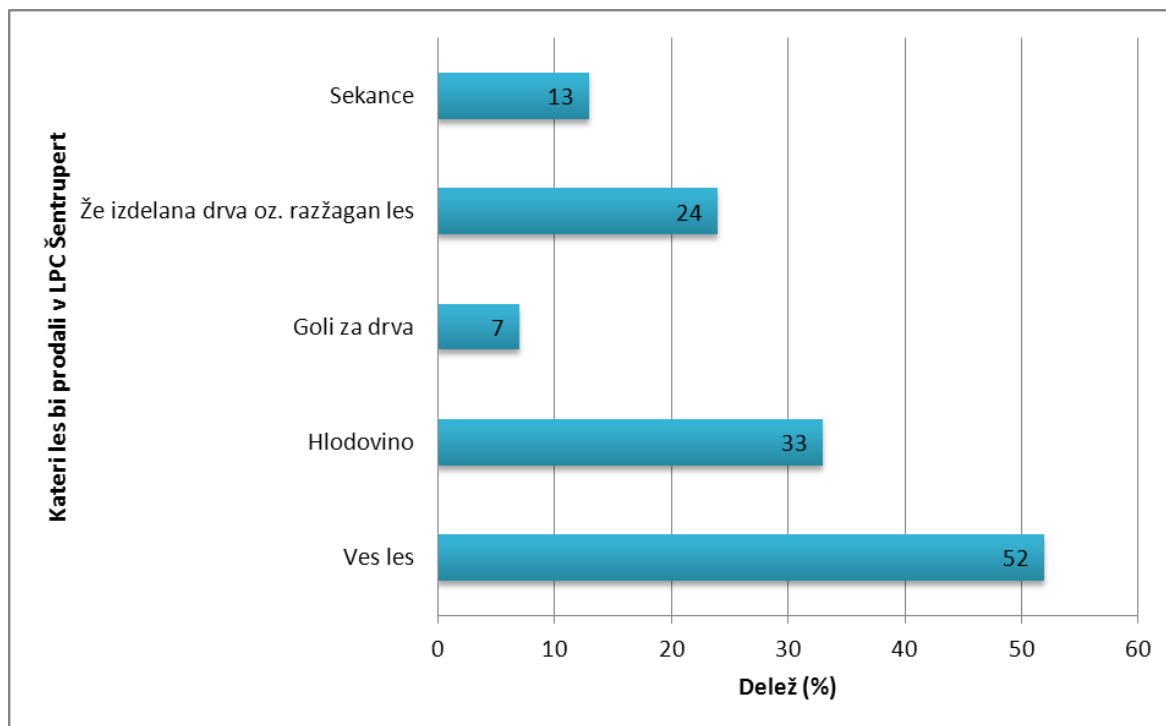
Tretja hipoteza: bolje pripravljeni za sodelovanje z lesno-predelovalnim centrom Šentrupert so mlajši lastniki gozdov in tisti, ki so že včlanjeni v kakršnokoli organizacijsko obliko na področju gozdarstva. Na podlagi dobljenih rezultatov tretjo hipotezo zavrnemo.

Iz dobljenih podatkov tudi ugotavljamo, da bi les prodalo v center 80 % vprašanih v primeru boljše odkupne cene, boljše plačilne roke in zagotovljeno plačilo. Kar 72% jih podpira idejo, da bi se slovenski les predelal doma in bi s tem oživili našo lesno industrijo.

Slika 29: Razlogi za prodajo lesa v LPC Šentrupert

Največ vprašanih (52 %) bi prodalo v center ves les. Kot je razvidno iz navedenega rezultata lahko center računa na različen les (hlodovina, goli, drva, razžagan les in sekanci) s strani zasebnih lastnikov gozdov.

Slika 30: Struktura lesa, ki bi ga bili anketiranci pripravljeni prodati v center

5.2 ANKETA 2: GOZDARSKA PODJETJA

5.2.1 Spol, starost, izobrazba

V anketo smo zajeli vsa gozdarska podjetja, ki so registrirana na izbranem območju (teh je po nam dosegljivih podatkih 21). Na anketo se jih je odzvalo le 7.

Vsi anketiranci so bili moškega spola, njihova povprečna starost je znašala 46 let, najstarejši anketiranec je štel 68 let in najmlajši 29 let. Rezultati so pokazali, da ima največji delež (43 % vprašanih) opravljeno višjo oziroma visoko šolo.

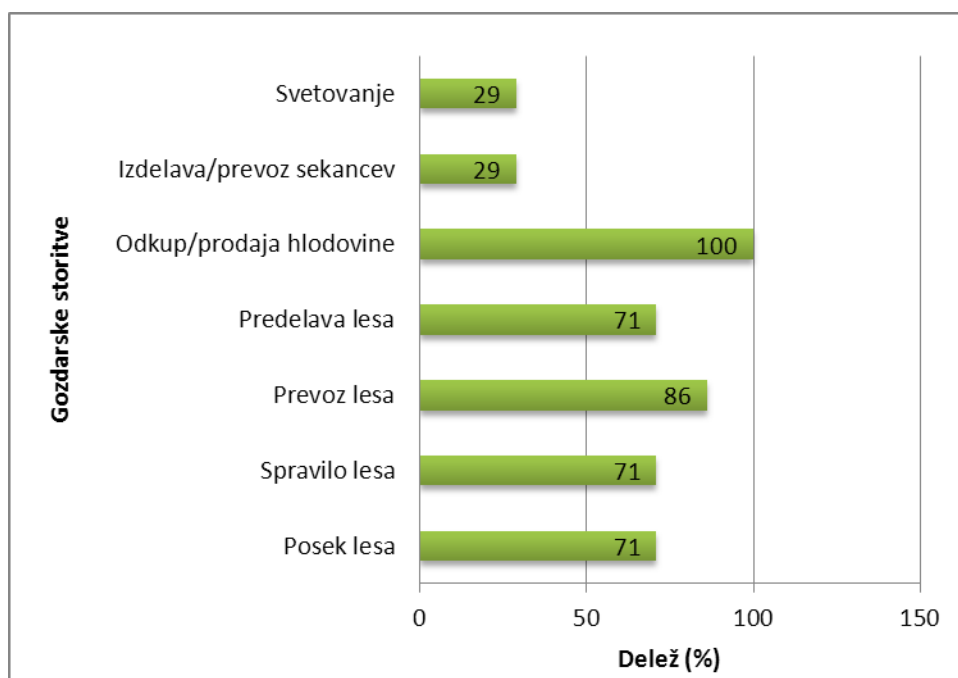
Preglednica 2: Izobrazba anketirancev

Stopnja izobrazbe	Frekvenca	Delež (%)
Poklicna šola	1	14
Srednja šola	2	29
Višja/visoka	3	43
Univerzitetna	1	14

5.2.2 Starost podjetja, število zaposlenih, storitve, ki jih opravljajo in kam se prodaja hlodovina

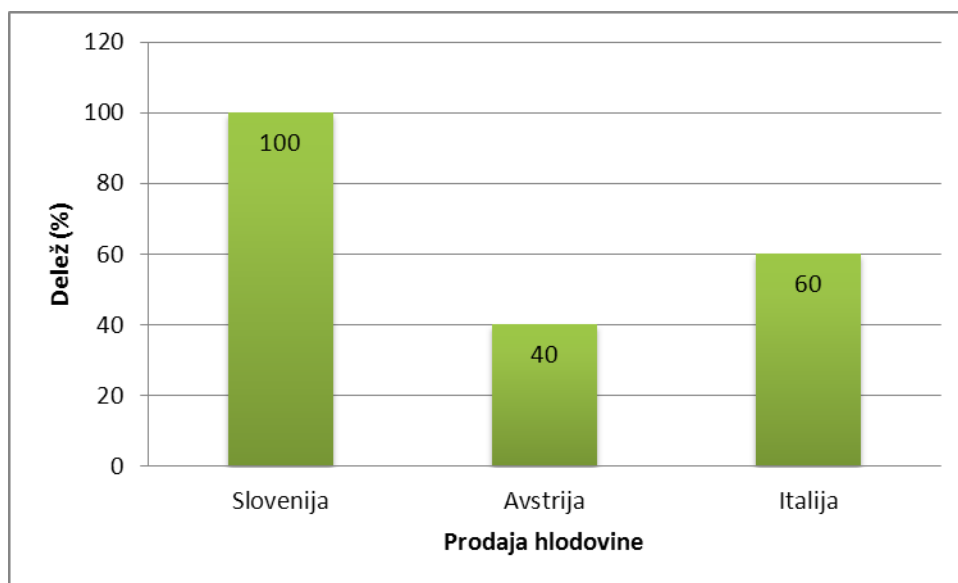
Podjetja so v povprečju stara 25 let. Najmlajše ustanovljeno podjetje je staro 6 let, najstarejše podjetje pa 38 let. V povprečju imajo podjetja zaposlene 4 delavce. Razkorak med njimi je precejšen – največ zaposlenih je v podjetju z 8 delavci, anketirali smo podjetje tudi samo z enim zaposlenim, ki je hkrati lastnik podjetja.

Dobljeni rezultati so pokazali, da prav vsa podjetja odkupujejo oziroma prodajajo les. Poleg tega pa jih kar 86 % nudi prevoz lesa.

Slika 31: Gozdarske storitve, ki jih opravljajo anketirana gozdarska podjetja v deležu

Kupljeno hlodovino v 71 % prodajo naprej. Vsa ta podjetja prodajajo hlodovino v Sloveniji, v tujino pa 60 % podjetij prodaja v Italijo in 40 % v Avstrijo.

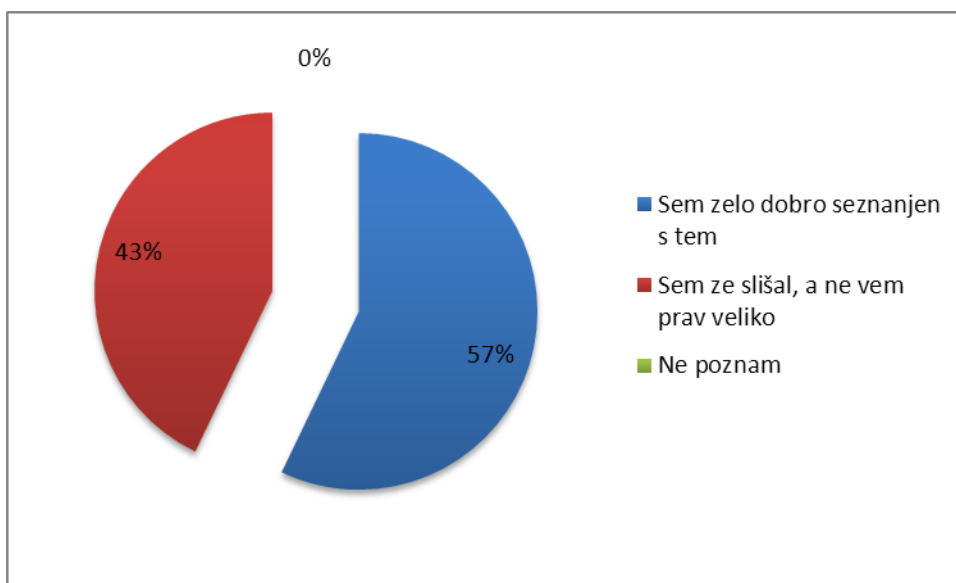
Slika 32: Prodaja hlodovine v različne države po deležih

5.2.3 Opremljenost

Rezultati ankete kažejo, da vsa podjetja, pri poseku uporabljajo motorne žage. Za spravilo jih 80 % uporablja prilagojen kmetijski traktor s pogonom na obe osi z vitlom in 20 % gozdarski zgibni traktor. Za prevoz lesa imajo vsi vprašani gozdarski kamion. Za razrez hlodovine imajo vsa podjetja, ki se ukvarjajo z razrezom hlodovine, v lasti tračni žagalni stroj. Več kot polovica (66 %), ki se jih ukvarja s predelavo lesa, pa imajo stroj za cepljenje drv. Stroj za izdelavo sekancev ter prikolico za prevoz sekancev pa ima en anketiranec.

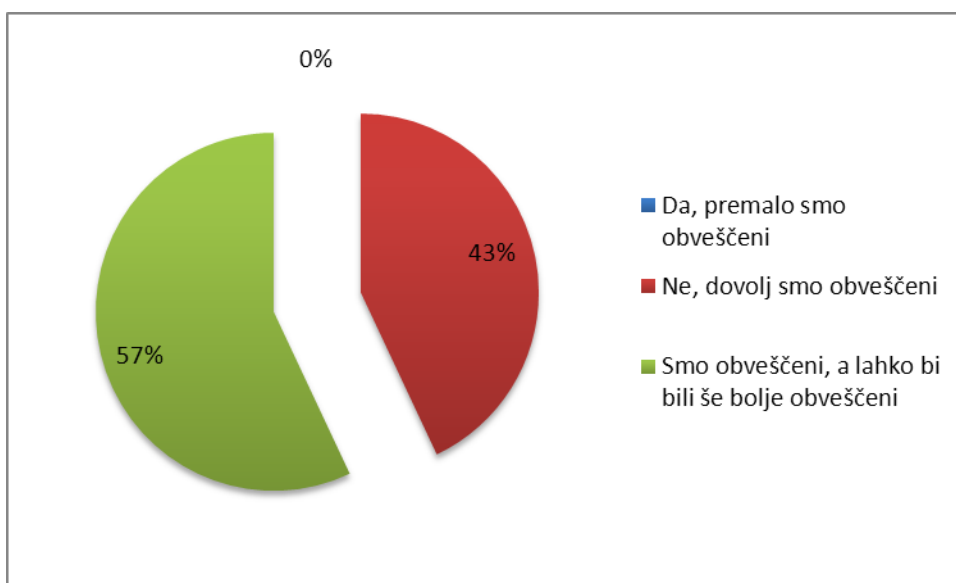
5.2.4 Poznavanje in pripravljenost za sodelovanja z LPC Šentrupert

Večina vprašanih podjetij (57 %) je odgovorilo, da so zelo dobro seznanjeni s projektom LPC Šentrupert.

Slika 33: Seznajenost s projektom LPC Šentrupert

Na vprašanje o obveščenosti, jih je največ (57 %) vprašanih odgovorilo, da so obveščeni, a bi lahko bili bolje.

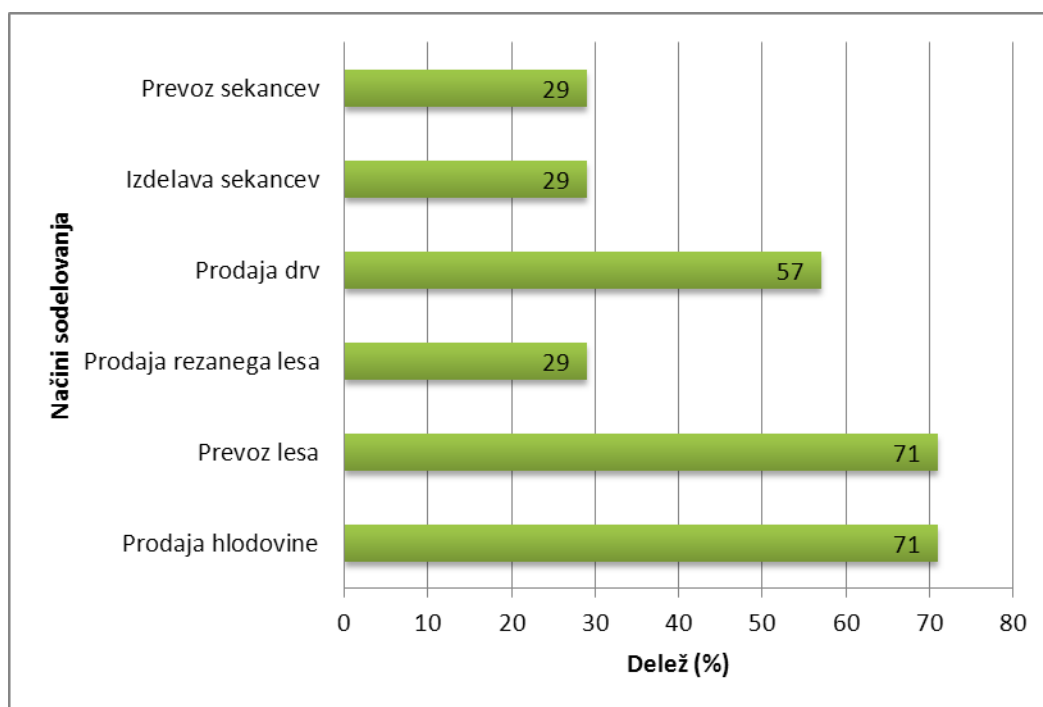

Slika 34: Obveščenost anketiranih gozdarskih podjetij v deležu

Dobljeni podatki so pokazali, da bi s centrom želelo sodelovati kar 71 % vprašanih. Tisti, ki ne želijo sodelovati z bodočim LPC Šentrupert, kot razloge navajajo:

- želijo sami razvijati podobno storitev kot center;
- trenutno ne želijo sodelovati s centrom, ker imajo druge investicije.

Tisti, ki želijo sodelovati z bodočim centrom, smo jih nadalje vprašali, na kakšen način bi bili pripravljeni sodelovati s centrom. Največ bi jih prodajalo hlodovino v center in prevažalo les za center.

Slika 35: Načini sodelovanja anketiranih gozdarskih podjetij

V bodoči center je pripravljeno soinvestirati 57 % vprašanih. Kot razloge za soinvestiranje so vprašani navedli naslednje:

- ker želijo razširiti svoje delo oziroma storitev, optimizirati delo;
- ker želijo povečati in posodobiti proizvodnjo, da bodo dosegli večjo ekonomičnost;
- da, vendar je odločitev za soinvestiranje odvisna od situacije oziroma od ekonomičnega učinka tega centra;
- da, če bi videl, da bo nekaj iz tega centra.

Razlogi za ne soinvestiranje v bodoči center pa so predvsem v dejstvu, da tega soinvestiranja niso imeli v poslovnem planu (14 %), ker na zaupajo v projekt (14 %) in ker ne delajo investicij izven podjetja.

Poslovne prostore bi imeli v bodočem centru 57 % vseh vprašanih. Svojih prostorov znotraj bodočega centra pa ne bi imelo 43 % vprašanih. Od tega jih največ (57 %) ne bi imeli, ker imajo že sedaj ustrezne prostore za izvajanje svoje dejavnosti, 14 % pa jih meni, da bi jim delovanje v okviru LPC Šentrupert zmanjšalo stopnjo samoodločanja oziroma poslovne svobode.

6 RAZPRAVA

Z anketo, ki smo jo izvedli med zasebnimi lastniki gozdov, smo ugotovili ne preveč zadovoljivo raven usposobljenosti zasebnih lastnikov gozdov za delo v gozdu. Še vedno je več kot četrtnina (28 %) takih, ki so samouki v sečnji in spravilu. Tečaj za varno delo z motorno žago in tečaj za varno delo s traktorjem ima narejenih 42 %. Največ tečajev in NPK imajo narejeni vprašani, ki pripadajo starostni skupini od 40 do 60 let. Po drugi strani pa smo ugotovili zelo dobro opremljenost zasebnih lastnikov gozdov za delo v gozdu. Kar 93 % vprašanih ima v lasti svojo motorno žago, 88 % ima za delo v gozdu prilagojen kmetijski traktor s pogonom na dve osi in vitlom. Trije vprašani imajo v lasti gozdarski kamion in kar 7 jih ima v lasti traktor z gozdarsko prikolico. Sekalni stroj ima samo en anketiranec, prav tako ima samo en ustrezno prikolico za prevoz sekancev. Prav tako pa smo ugotovili visoko pripravljenost anketiranih za sodelovanje z bodočim centrom, saj bi les v center prodajalo kar 77 % vprašanih. S pomočjo preizkušanja hipotez smo odkrili, da velikost gozdne posesti vpliva na usposobljenost zasebnih lastnikov gozdov. Na usposobljenost pa ne vpliva dejstvo, da zasebni lastnik sam opravlja delo v gozdu. Ugotovili smo tudi, da so bolj opremljeni z gozdarsko mehanizacijo tisti lastniki gozdov, ki imajo večjo gozdno posest in jim les predstavlja redne letne donose za prodajo. Ugotovili smo še, da pripravljenost za sodelovanje z lesno-predelovalnim centrom Šentrupert ni odvisna od starosti anketiranih in od njihove včlanjenosti v kakršnokoli organizacijsko obliko na področju gozdarstva.

Na podlagi odgovorov, ki smo jih pridobili s pomočjo ankete med gozdarskimi podjetji, lahko vidimo, da so dobro opremljeni z gozdarsko mehanizacijo. Analiza dobljenih podatkov je pokazala, da imajo v večini »klasično« opremo, motorno žago, (71 %) prilagojen kmetijski traktor (75 %), gozdarski kamion (86 %), tračni žagalni stroj (43 %) in stroj za izdelavo drv (29 %). Nobeno anketirano podjetje nima v lasti stroja za sečno, zgibnega polprikoličarja in polnojarmenika. Poleg tega smo odkrili relativno velik delež podjetji, ki želi sodelovati z bodočim centrom (71 %). Največ jih želi sodelovati s prodajo hlodovine v center, s prevozom lesa za center in prodajo drv v center. Več kot polovica (57 %) jih je pripravljena soinvestirati v bodoči center, saj v tem vidijo možnost razširitve obrti, posodobitve obrata. Svoje prostore bi imelo v okviru centra 57 % vprašanih. Iz vseh

teh odgovorov v zvezi z LPC Šentrupert lahko razberemo, da je večina podjetji zelo zainteresirana za sodelovanje in v tem vidijo svojo poslovno priložnost.

7 POVZETEK

Les je strateško pomemben za našo državo, saj je naš največji naravni vir. Trenutno stanje pa kaže, da temu ni tako. Zato je vlada RS sprejela Akcijski načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige, ki bo pomagal intenzivirati gospodarjenje z gozdovi in oživiti stanje lesne industrije. Kot realizacija tega načrta se predvideva izgradnja več lesno-predelovalnih centrov po Sloveniji. En prvih takih centrov naj bi bil LPC Šentrupert.

V tej diplomski nalogi smo želeli raziskati, kako so zasebni lastniki gozdov in gozdarska podjetja usposobljena in opremljena za delo v gozdu. Poleg tega nas je zanimalo ali so pripravljene za sodelovanje z lesno-predelovalnim centrom Šentrupert in kateri so glavni dejavniki, ki vplivajo na to sodelovanje. S pomočjo vseh teh podatkov smo predvsem želeli izvedeti, kateri so tisti zasebni lastniki gozdov, ki so opremljeni in usposobljeni za delo v gozdu ter ali so pripravljene na sodelovanje z LPC Šentrupert – to so podatki, ki so za bodoči center in njegovo delovanje bistvenega pomena.

Našo raziskavo smo izvedli na gravitacijskem območju centra (krog s središčem v Šentrupertu z 12 km radijem). Opravili smo dve anketi: prvo med zasebnimi lastniki gozdov in drugo med gozdarskimi podjetji. Vzorec za prvo anketo je skupno znašal 60 naključno izbranih zasebnih lastnikov gozdov. Velikost gozdne posesti smo razdelili v 4 velikostne razrede in v vsakem razredu izbrali po 15 anketirancev. V drugo anketo smo vključili vsa gozdarska podjetja (21), odzvalo pa se jih je le 7. Obe anketi smo opravili na terenu.

Usposobljenost zasebnih lastnikov gozdov je dokaj dobra, čeprav je še vedno 20 % vprašanih samoukov v sečnji in spravilu. Ugotovili smo, da večja površina gozdne posesti in samostojno opravljanje dela v gozdu, ne vplivata na boljšo usposobljenost zasebnih lastnikov gozdov za delo v gozdu. Rezultati ankete so pokazali zelo dobro opremljenost zasebnih lastnikov gozdov z motornimi žagami (93 %) in prilagojenimi kmetijskimi traktorji (95 %). Gozdarsko prikolico za prevoz hlodovine ima kar 7 vprašanih, 3 pa imajo gozdarski kamion, kar predstavlja sorazmerno zelo visok delež. V večini primerov gre za zasebne lastnike gozdov z večjo gozdno posestjo. Ugotovili smo, da so zasebni lastniki z

večjo površino gozdne posesti in tisti, ki jim les predstavlja redni letni donos za prodajo, bolje opremljeni od ostalih zasebnih lastnikov gozdov. Pripravljenost za sodelovanje z bodočim centrom je zelo visoka, saj znaša kar 77 %. Ugotovili smo, da starost in članstvo v različnih oblikah povezovanja ne vplivata na pripravljenost za sodelovanje z bodočim LPC Šentrupert.

Rezultati ankete, ki smo jo opravili med gozdarskimi podjetji, je pokazala, da se vsa anketirana podjetja ukvarjajo z odkupom in prodajo lesa, na drugem mestu pa je prevoz lesa (86 %). Ugotovili smo relativno visok delež podjetij, ki želijo sodelovati z bodočim centrom (71 %). Največ jih želi sodelovati s prodajo hlodovine v center, s prevozom lesa za center in prodajo drv v center. Več kot polovica (57 %) jih je pripravljena soinvestirati v bodoči center, saj v tem vidijo možnost razširitve obrti, posodobitve obrata. Svoje prostore bi imelo v okviru centra 57 % vprašanih. Iz dobljenih odgovorov lahko razberemo, da je večina podjetja zelo zainteresirana za sodelovanje in v tem vidijo svojo poslovno priložnost.

Opremljeni in usposobljeni za delo v gozdu ter pripravljeni za sodelovanje so predvsem zasebni lastniki z večjo gozdno posestjo - center lahko računa predvsem na slednje. Pri gozdarskih podjetjih pa lahko center računa na sodelovanje večine podjetji.

VIRI

Ahačič D. 2012. Opremljenost lastnikov gozdov za delo v gozdu v okolici Tržiča: diplomska naloga. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire). Ljubljana, samozal.: 24 str.

Akcijski načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji do leta 2020. »Les je lep«. Ljubljana. Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo

http://www.mgrt.gov.si/fileadmin/mgrt.gov.si/pageuploads/DPK/3_Les_je_lep_naslovnica_kazalo_novo_pdf.pdf (20. 5. 2013)

Bogovič B., Prah J. 2012. PLC Šentrupert. Brežice, interno gradivo: 4 str

Gerečnik A. 2000. Socialnoekonomske značilnosti lastnikov zasebnih gozdov in njihova opremljenost za proizvodnjo lesa: (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. Ljubljana). Ljubljana, samozal.: 55 str.

Gozdnogospodarski načrt GGE Dole za obdobje 2007-2016. 2007. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije, OE Brežice: 143 str.

Gozdnogospodarski načrt GGE Mokronog za obdobje 2005-2014. 2005. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije, OE Brežice: 133 str.

Gozdnogospodarski načrt GGE Radeče za obdobje 2009-2018. 2009. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije, OE Brežice: 156 str.

Gozdnogospodarski načrt GGE Studenec za obdobje 2010-2019. 2010. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije, OE Brežice: 159 str.

Gozdnogospodarski načrt GGE Šentjanž za obdobje 2009-2018. 2009. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije, OE Brežice: 155 str.

Gozdnogospodarski načrt GGE Trebnje I za obdobje 2011-2020. 2011. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije, OE Novo mesto: 166 str.

Horvat B. 1995. Opremljenost lastnikov gozdov na postojnskem območju za gozdno delo: diplomska naloga. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. Ljubljana). Ljubljana, samozal.: 37 str.

Izhodišča za prestrukturiranje lesne industrije. Ljubljana. Biotehniška fakulteta, Oddelek za lesarstvo

http://www.mgrt.gov.si/fileadmin/mgrt.gov.si/pageuploads/DPK/CRPi_2010/Strategija_slovenske_lesne_industrije_2012.pdf (20. 5. 2013)

Konečnik M. 1997, Opremljenost lastnikov gozdov za proizvodnjo lesa v revirju Kozjak: diplomska naloga. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. Ljubljana). Ljubljana, samozal.: 65 str.

Kos M. 2010. Lesno predelovalni center. Šentrupert, Občina Šentrupert: 26 str

Kotnik A. 2003, Izobraževalne potrebe in zasnova sistema izobraževanja lastnikov gozdov na gozdnogospodarskem območju Novo Mesto : magistrsko delo. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. Ljubljana). Ljubljana, samozal.: 253 str.

Kovšca S. 1996. Obseg dela in navade v zasebnih gozdovih na območju GGE Otlica: diplomska naloga. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. Ljubljana). Ljubljana, samozal.: 34 str.

Lesno-predelovalni center predstavili ministru Bogoviču. Šentrupert. Občina Šentrupert.
<http://www.sentrupert.si/si/aktualno/lesno-predelovalni-center-predstavili-ministru-bogovicu/384/?cookieu=ok> (23. 3. 2013)

Malovrh Š. 2005. Pomen povezovanja lastnikov gozdov za razvoj podeželja. *Gozdarski vestnik*, 63, 5/6: 269-289

Marenče J. 1997. Izbor in gospodarnost prilagojenih tehnologij pridobivanja gozdnih lesnih sortimentov v zasebnih gozdovih. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. Ljubljana). Ljubljana, samozal.: 141 str.

Medved M. 1991. Vključevanje lastnikov gozdov v gozdno proizvodnjo: magistrsko delo. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire). Ljubljana, samozal.: 227 str.

Medved M. 1992. Nekateri poudarki iz ankete z lastniki gozdov. *GV* 50, 1 str 33-43

Medved M. 2000. Gozdnogospodarske posledice posestne sestave slovenskih zasebnih gozdov: doktorska disertacija. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire). Ljubljana, samozal.: 227 str.

Medved M. 2003. Posestne razmere in pridobivanje lesa v zasebnih gozdovih. *Gozdarski vestnik*, 61, 9: 347-359

Mirnska dolina. Visitdolenjska. 2013

<http://www.visitdolenjska.info/si/destinacije/temeniska-in-mirnska-dolina/> (15. 7. 2013)

Občina Šentrupert dobila v last zemljišča nekdanje vojašnice na Puščavi. Šentrupert. Občina Šentrupert

<http://www.sentrupert.si/si/obvestila/obcina-sentrupert-dobila-v-last-zemljisca-nekdanje-vojasnice-na-puscavi/343/?cookieu=ok> (23. 3. 2013)

Omejc F. 2007. Možnost posodobitve pridobivanja lesa v zasebnem sektorju na območju revirja Šentviška planota: diplomska naloga. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire). Ljubljana, samozal.: 40 str.

Pezdevšek Malovrh Š. 2010, Vpliv institucij in oblik povezovanja lastnikov gozdov na gospodarjenje z zasebnimi gozdovi: doktorska disertacija. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire). Ljubljana, samozal.: 224 str.

Poročilo o delu Zavoda za gozdove Slovenije za leto 2011. Ljubljana. Zavod za gozdove Slovenije

http://www.zgs.gov.si/fileadmin/zgs/main/img/PDF/LETNA_POROCILA/2011__O_DEL_U_ZGS.pdf (30. 5. 2013)

Poročilo Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih za leto 2011. Ljubljana. Zavod za gozdove Slovenije

http://www.zgs.gov.si/fileadmin/zgs/main/img/PDF/LETNA_POROCILA/2011_o_gozdovih.pdf (30. 5. 2013)

Pregledovalnik podatkov o gozdovih. Ljubljana. Zavod za gozdove Slovenije. <http://164.8.252.67/ggp/> (1. 10. 2013)

Ropret M. 2007. Značilnosti in usmerjanje razvoja gospodarjenja na drobni zasebni gozdni posesti na primeru GGE Cerklje: diplomska naloga. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire). Ljubljana, samozal.: 55 str.

Statistični urad RS

<http://www.stat.si/> (1. 6. 2013)

Šušteršič B. 1994. Usposobljenost gozdnih posestnikov za delo v gozdu in z gozdom: diplomska naloga. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire). Ljubljana, samozal.: 102 str.

Torjan M. 1998, Opremljenost lastnikov gozdov za delo v gozdu v gospodarski enoti Brkini II: diplomsko delo. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. Ljubljana). Ljubljana, samozal.: 49 str.

Usposabljanja lastnikov gozdov v sodelovanju z Zavodom za gozdove RS. Postojna. SGLŠ Postojna.

http://www.s-sgls.po.edus.si/usposabljanja_lastnikov_gozdov.htm (23. 3. 2013)

Usposabljanja za različna dela v gozdu. Postojna. SGLŠ Postojna.

http://www.s-sgls.po.edus.si/usposabljanja_za_razlicna_dela_v_gozdu.htm (23. 3. 2013)

Verderber T. 2010, Opremljenost lastnikov za delo v gozdu na območju GGE Adlešiči in Stari trg: diplomska naloga. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire). Ljubljana, samozal.: 55 str.

Winkler I. 1987. Specifičnost zasebnega sektorja gozdarstva in njihov vpliv na organizacijo proizvodnje v zasebnih gozdovih.-GV 45, 1, str 4-11

Winkler I. 1974. Zasebni gozdovi v SR Sloveniji kot ekonomska baza lastnikov gozdov in kot objekt gospodarske politike:doktorska disertacija. Zagreb, Šumarski fakultet: 331 str.

ZAHVALA

Na tem mestu bi se v prvi vrsti rada zahvalila mojim staršem, ki so mi omogočili študij in me podpirali, da sem študij zaključila.

Iskrena zahvala gre mojemu mentorju dr. Juriju Marenčetu, ki mi je bil vedno na razpolago, ko sem izgubila rdečo nit ali ko se je kaj zataknilo in nisem znala naprej. S pomočjo njegovih usmeritev in napotkov sem pripeljala diplomsko nalogo do konca.

Poleg tega bi se iskreno zahvalila Jožetu Prahu, ki mi je veliko pomagal pri izvajanju ankete na terenu in me zasipaval s potrebno literaturo in svežimi informacijami v zvezi z LPC Šentrupert.

Zahvala gre tudi vsem sodelujočim v anketi, tako zasebnim lastnikom gozdov kot tudi gozdarskim podjetjem, ki so si bili pripravljeni odtrgati nekaj dragocenega časa in izpolniti anketo.

Nazadnje pa se zahvaljujem moji boljši polovici, ki mi je stala ob strani, me spodbujala in mi vlivala volje, ko so prišli slabi dnevi. Večno ti bom hvaležna za vso tvojo potrpežljivost.

PRILOGE

PRILOGA A: ANKETNI VPRAŠALNIK ZA ZASEBNE LASTNIKE GOZDOV

ANKETNI VPRAŠALNIK

Pozdravljeni!

Sem Andreja Marolt in zaključujem univerzitetni študij Gozdarstva in obnovljivih gozdnih virov. V okviru svojega diplomskega dela bom naredila anketo o opremljenosti in usposobljenosti lastnikov gozdov za delo v gozdu na območju Šentruperta ter o njihovi pripravljenosti za sodelovanju z lesno-predelovalnim centrom Šentrupert. Pri tem potrebujem vašo pomoč, zato vas naprošam za sodelovanje pri anketi.

Anketni vprašalnik je sestavljen iz štirih kratkih tematsko ločenih delov. Prvi del je splošni del, drugi del se nanaša na usposobljenost lastnikov gozdov za delo v gozdu, tretji del obravnava opremljenost lastnikov gozdov za delo v gozdu, četrti del pa se nanaša na pripravljenost lastnikov gozdov za sodelovanje z lesno-predelovalnim centrom Šentrupert.

Anketa je anonimna, rezultati pa bodo uporabljeni izključno za namen diplomske naloge.

Za vaš čas in sodelovanje se vam najlepše zahvaljujem!

Andreja Marolt

A. SPLOŠNI PODATKI O ANKETIRANCU

A1. Prosim obkrožite ustrezen spol?

1-M

2-Ž

A2. Prosim vas, da navedete vašo starost: _____ let

A3. Prosim obkrožite ustrezen odgovor o vaši izobrazbi:

1-Nedokončana osnovna šola

2-Dokončana osnovna šola

3-Poklicna šola

4-Srednja šola

5-Višja/visoka

6-Univerzitetna ali več

A4. Kolikšna je skupna površina vašega gozda: _____ ha

A5. Koliko prostorsko ločenih parcel imate v lasti: _____

A6. Zanima nas lastniška struktura posesti. Ali ste sam lastnik gozdne posesti?

1-DA

2-NE

Če ste obkrožili NE prosim, da navedete koliko je solastnikov: _____

A7. Zanima nas socialno-ekonomski status gospodinjstva. Prosim, da obkrožite ustrezen odgovor.

opis	
Nihče od aktivnih članov gospodinjstva ni zaposlen izven kmetije	1
Različne kombinacije zaposlitev aktivnih članov gospodinjstva na in izven kmetije	2
Nihče od aktivnih članov ne dela samo na kmetiji	3
Vsi člani kmečkega gospodinjstva so starejši od 65 let	4
Člani gospodinjstva se ne ukvarjajo s kmetovanjem	5

A8. Kako pomembni so posamezni gospodarski cilji pri gospodarjenju z vašim gozdom? (možnih več odgovorov)

1-Redni letni donosi lesa za domačo uporabo

2-Občasni donosi lesa za domačo uporabo

3-Redni letni donosi lesa za prodajo

4-Občasni donosi lesa za prodajo

5-Gozd je rezerva za naložbe

6-Gozd je rezerva za druge potrebe

7-Gozd daje možnosti zaposlitve pri gozdarskem delu

8-Ne gospodarim z gozdom

Če ste obkrožili odgovor pod številko 8, prosim navedite, zakaj ne gospodarite z gozdom?

A9. Ali izvajate sečnjo in spravilo?

1-DA

2-NE

Če ste obkrožili NE pojdite na vprašanje A12.

A10. Če DA, kako pogosto sekate v svojem gozdu?

1-Vsako leto

2-Vsako drugo leto

3-Vsako tretje leto

4-Občasno

Če ste obkrožili odgovor pod št. 4, prosim da navedete na vsake koliko let sekate v svojem gozdu?

Vsaki _____ let

A11. Delo v gozdu opravljam sam oz. člani gospodinjstva?

1-DA

2-NE

Če ste obkrožili DA, pojdite na vprašanje A13.

A12. Kateri so vzroki, da dela ne opravljate sam oz. člani gospodinjstva?

	Sečnja		spravilo	
Nimam opreme	DA	NE	DA	NE
Nisem usposobljen	DA	NE	DA	NE
Nimam časa	DA	NE	DA	NE
Nimam ekonomskega interesa	DA	NE	DA	NE
Ne morem več delati	DA	NE	DA	NE
Zaradi varnosti pri delu	DA	NE	DA	NE

A13. Ali sami opravljate tudi prevoz lesa?

1-DA

2-NE

Če ste obkrožili DA, pojdite na vprašanje A15.

A14. Če NE, prosim ustrezno obkrožite zakaj sami ne opravljate prevoza?

	Prevoz	
Nimam opreme	DA	NE
Nisem usposobljen	DA	NE
Nimam časa	DA	NE
Nimam ekonomskega interesa	DA	NE
Ne morem več delati	DA	NE
Zaradi varnosti pri delu	DA	NE

A15. Kako prodajate svoje gozdne lesne sortimente? (več možnih odgovorov)

1-Sam neposredno porabnikom

2-Preko zadruge

3-Gozdarskim izvajalskim podjetjem

4-Drugim posrednikom-trgovci z lesom

5-Gozdnih lesnih sortimentov ne prodajam

6-Drugače

7-Ne prodajam

Če ste obkrožili odgovor pod številko 6, prosim navedite kako?

Če ste obkrožili odgovor pod številko 7, prosim pojdite na vprašanje A17.

A16. Če les prodajate, ali prodajate predelan ali nepredelan les-okrogel?

1-Predelan(razžagan-deske, ostrešja; razcepljena drva)

2-Nepredelan

A17. Ali ste član katere od oblik povezovanja lastnikov gozdov? (več možnih odgovorov)

1-Študijski krožek

2-Združenje lastnikov gozdov

3-Strojni krožek

5-Zadruga

6-Strojna skupnost

B. USPOSOBLJENOST LASTNIKOV GOZDOV ZA DELO V GOZDU

B1. Kako ste pridobili znanje za sečnjo in spravilo? Prosim, da v vsakem prostorčku obkrožite DA ali NE.

	Sečnja	Spravilo
Sam	DA NE	DA NE
Od očeta	DA NE	DA NE
Od sorodnikov	DA NE	DA NE
Znancev	DA NE	DA NE
Na tečaju	DA NE	DA NE
Nisem usposobljen	DA NE	DA NE

B2. Če niste usposobljeni za posek in spravilo, ali bi dovolili, da za vas seka in spravi les podjetje, ki se s tem ukvarja?

1-DA

2-NE

B3. Ali imate opravljene naslednje nacionalne poklicne kvalifikacije in tečaje? Prosim ustrezno obkrožite, možnih je več odgovorov.

1-Tečaj za varno delo z motorno žago

2-Tečaj za varno delo s traktorjem

3-Nacionalno poklicno kvalifikacijo za sekača

4-Nacionalno poklicno kvalifikacijo za traktorista

5-Tečaj za varno delo z gozdarsko traktorsko prikolico in hidravlično nakladalno napravo

6-Varno delo po ujmah

B4. Ali opravljate dela tudi v tujem gozdu?

1-DA

2-NE

B5. Če DA, prosim obkrožite katera dela (možnih je več odgovorov).

1-Sečnja

2-Spravilo

3-Prevoz

C. OPREMLJENOST LASTNIKOV GOZDOV ZA DELO V GOZDU

POSEK IN SPRAVILO

C1. Ali imate svojo motorno žago za posek?

1-DA

2-NE

C2. Za spravilo lesa uporabljate: (možnih več odgovorov)

1-Prilagojeni kolesni kmetijski traktor (ena pogonska os-4x2, vitel)

2-Prilagojeni kolesni kmetijski traktor (dve pogonski osi-4x4, vitel)

3-Gozdarski zgibni traktor

4-Nimam traktorja

PREVOZ LESA

C3. Za prevoz lesa imate v lasti:

1-Gozdarski kamion

2-Traktor z gozdarsko prikolico

3-Nimam strojev za prevoz lesa

IZDELAVA SEKANCEV

C4. Ali imate v lasti sekalni stroj:

1-DA

2-NE

C5. Za prevoz sekancev imam ustrezno prikolico:

1-DA

2-NE

D. PRIPRAVLJENOST LASTNIKOV GOZDOV ZA SODELOVANJE Z LESNO-PREDELOVALNIM CENTROM ŠENTRUPERT

D1. Ali poznate projekt lesno-predelovalnega centra Šentrupert?

1-Da, sem zelo dobro seznanjen s tem

2-Sem slišal, a ne vem prav veliko

3-Ne poznam

D2. Ali bi bili pripravljeni prodati les LPC Šentrupert?

1-DA

2-NE

Če ste obkrožili NE, zakaj?

D3. Če ste obkrožili DA, kaj bi bil razlog, da bi se odločili za prodajo lesa v LPC Šentrupert? (možnih več odgovorov)

1-Boljša odkupna cena lesa, boljši plačilni roki in zagotovljeno plačilo

2-Če bodo odkupili vse sortimente

3-Ker bi s tem omogočil razvoj kraja in nova delovna mesta

4-Ker podpiram idejo, da bi slovenski les predelali doma in s tem oživili našo lesno industrijo

D4. Kateri les bi prodali LPC Šentrupert?

1-Ves les

2-Samo hlodovino

3-Samo goli za drva

4-Že izdelane drva oz. razžagan les

5-Sekance

PRILOGA B: ANKETNI VPRAŠALNIK ZA GOZDARSKA PODJETJA

ANKETNI VPRAŠALNIK

Pozdravljeni!

Sem Andreja Marolt in zaključujem univerzitetni študij Gozdarstva in obnovljivih gozdnih virov. V okviru svojega diplomskega dela z naslovom Delo v gozdu na področju lesno-predelovalnega centra Šentrupert bom izvedla med gozdarskimi podjetji anketo o opremljenosti, usposobljenosti ter pripravljenosti za sodelovanje z lesno-predelovalni centrom Šentrupert. Pri tem potrebujem vašo pomoč, zato vas naprošam za sodelovanje pri anketi.

Anketni vprašalnik je sestavljen iz treh kratkih tematsko ločenih delov. Prvi del je splošni, drugi del se nanaša na opremljenost gozdarskih podjetij, tretji del pa se nanaša na pripravljenost gozdarskih podjetij za sodelovanje z lesno-predelovalnim centrom Šentrupert.

Anketa je anonimna, rezultati pa bodo uporabljeni izključno za namen diplomske naloge.

Za vaš čas in sodelovanje se vam najlepše zahvaljujem!

Andreja Marolt

A. SPLOŠNI PODATKI O ANKETIRANCU (PODJETJU)

A1. Prosim obkrožite ustrezen spol?

1-M

2-Ž

A2. Prosim vas, da navedete vašo starost: _____ let

A3. Prosim obkrožite ustrezen odgovor o vaši izobrazbi:

1-Dokončana osnovna šola

2-Poklicna šola

3-Srednja šola

4-Višja/visoka

5-Univerzitetna

6-Magisterij

7-Doktorat

A4. Pred koliko let ste odprli svoje podjetje oz. pred koliko leti je bilo podjetje ustanovljeno:
_____ let

A5. Koliko imate skupno zaposlenih? _____ delavcev

A6. Prosim, da obkrožite katere gozdarske storitve nudite? (možnih več odgovorov)

1-Posek lesa

2-Spravilo lesa

3-Prevoz lesa

4-Predelava lesa

5-Odkup/prodaja hlodovine

6-Izdelava/prevoz sekancev

7-Svetovanje

A7. Če ste pri vprašanju **A6.** obkrožili odgovor pod št. 5 (*»odkup/prodaja hlodovine«*), nas zanima kam gre kupljena hlodovina? (možnih več odgovorov)

1-Hlodovino uporabimo za lastno proizvodnjo

2-Hlodovino prodamo naprej

A8. Če ste pri vprašanju **A7.** obkrožili odgovor pod št.2 (*»hlodovino prodamo naprej«*), vas prosim, da obkrožite kam prodate hlodovino? (možnih več odgovorov)

1-V Sloveniji

2-V Avstrijo

3-V Italijo

4-Drugam v tujino

Če prodajate hlodovino v tujino prosim navedite razlog:

B. OPREMLJENOST

B1. Če ste pri **A6.** vprašanju obkrožili odgovor pod št.1 (*»posek lesa«*), vas prosim, da obkrožite kaj imate v lasti oz. uporabljate za posek lesa? (možnih več odgovorov)

1-Motorno žago

2-Stroj za sečnjo (harvester)

B2. Če ste pri **A6.** vprašanju obkrožili odgovor pod št.2 (*»spravilo lesa«*), vas prosim, da obkrožite katere stroje imate v lasti za spravilo lesa? (možnih več odgovorov)

1-Prilagojeni kolesni kmetijski traktor (pogon na eno os)

2-Prilagojeni kolesni kmetijski traktor (pogon na obe osi)

3-Gozdarski zgibni traktor

4-Zgibni polprikoličar (forwarder)

B3. Če ste pri **A6.** vprašanju obkrožili odgovor pod št.3 (*»prevoz lesa«*), vas prosim, da obkrožite katere stroje imate v lasti za prevoz lesa? (možnih več odgovorov)

1-Gozdarski kamion

2-Gozdarski kamion z dodatno prikolico

3-Traktor z gozdarsko prikolico

B4. Če ste pri **A6.** vprašanju obkrožili odgovor pod št.4 (*»predelava lesa«*), vas prosim, da obkrožite katere stroje imate v lasti za predelavo lesa? (možnih več odgovorov)

1-Tračni žagalni stroj

2-Polnojarmenik

3-Stroj za izdelavo drv

B5. Če ste pri **A6.** vprašanju obkrožili odgovor pod št.6 (*»izdelava/prevoz sekancev«*), vas prosim, da obkrožite katere stroje imate v lasti za izdelavo in prevoz sekancev? (možnih več odgovorov)

1-Sekalni stroj

2-Prikolico za prevoz sekancev

C. PRIPRAVLJENOST ZA SODELOVANJE Z LESNO-PREDELOVALNIM CENTROM ŠENTRUPERT

C1. Ali poznate projekt lesno-predelovalnega centra Šentrupert?

1-Da, sem zelo dobro seznanjen s tem

2-Sem slišal, a ne vem prav veliko

3-Ne poznam

C2. Ali se vam zdi, da se vas premalo obvešča o tem centru?

1-Da premalo smo obveščeni

2-Ne, dovolj smo obveščeni

3-Smo obveščeni, a bi lahko bili še bolj obveščeni

C3. Ali bi bili pripravljeni sodelovati z LPC Šentrupert?

1-DA

2-NE

Če ste obkrožili NE, prosim navedite zakaj ne bi bili pripravljeni sodelovati?

C4. Če ste obkrožili DA, pri čem bi bili pripravljeni sodelovati z LPC Šentrupert? (možnih več odgovorov)

1-Prodaja hlodovine v center

2-Prevoz lesa za center

3-Prodaja rezanega lesa v center

4-Prodaja drv v center

5-Izdelava sekancev za center

6-Prevoz sekancev za center

C5. Ali ste pripravljeni soinvestirati v bodoči LPC Šentrupert?

1-DA

2-NE

Če ste obkrožili DA, nas zanima kakšni so vaši razlogi?

C6. Če ste obkrožili NE, nas zanima zakaj? (možnih je več odgovorov)

1-Ker tega nismo imeli v poslovnem planu

2-Ker nam tega trenutno stanje ne omogoča

3-Ker ne zaupamo v ta projekt

4-Ker se nam to ne zdi pametna/zdrava investicija

5-Ker se naša vodila oz. nazori podjetja na skladajo z nazori centra

6-Drugo: _____

C7. Ali ste se pripravljeni vključiti v bodoči obrat in svoje prostore imeti znotraj LPC Šentrupert?

1-DA

2-NE

Če ste obkrožili DA, nas zanima zakaj?

C8. Če ste obkrožili *NE*, vas prosimo, da obkrožite zakaj? (možnih je več odgovorov)

1-Ker imamo že sedaj ustrezne prostore za izvajanje svoje dejavnosti

2-Ker nam lokacija centra oz. razporeditev poslopij v centru ne ustreza

3-Ker si trenutno tega iz finančnega vidika ne moremo privoščiti

4-Ker nam bi delovanje v okviru LPC Šentrupert zmanjšalo stopnjo samoodločanja oz. poslovne svobode

5-Druugo:
